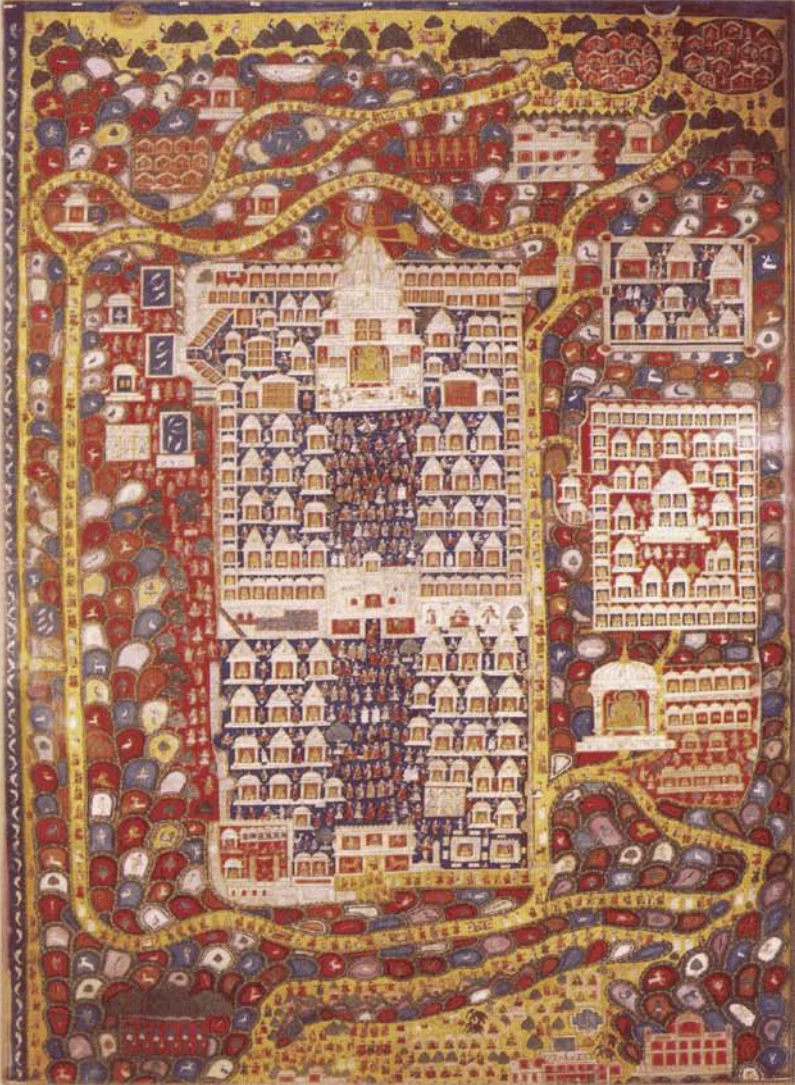

श्रुतसागर

वर्ष-३, अंक-१०, कुल अंक-३४, नवम्बर-२०१३

३००थी अधिक वर्ष प्राचीन श्री शत्रुंजयतीर्थ पट
आचार्य श्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर

युवा मोटीवेशन वर्कशोपनी केटलीक अविस्मरणीय क्षणो

आचार्य श्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर का मुखपत्र

श्रुतसागर

३४

❖ आशीर्वाद ❖

राष्ट्रसंत प. पू. आचार्य श्री पद्मसागरसूरीजी म. सा.

❖ संपादक मंडल ❖

मुकेशभाई एन. शाह

कनुभाई एल. शाह

हिरेन दोशी

डॉ. हेमन्त कुमार

केतन डी. शाह

एवं

ज्ञानमंदिर परिवार

१५ नवम्बर, २०१३, वि. सं. २०७०, कार्तिक सुद-१३

❖ प्रकाशक ❖

आचार्य श्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर

श्री महावीर जैन आराधना केन्द्र कोबा, गांधीनगर-३८२००७

फोन नं. (०७९) २३२७६२०४, २०५, २५२ फेक्स : (०७९) २३२७६२४९

Website : www.kobatirth.org

Email : gyanmandir@kobatirth.org

अनुक्रम

१. संपादकीय	हिरेन के. दोशी	०३
२. गुरुवाणी	पू. आचार्य श्री पद्मसागरसूरिजी	०५
३. ७०० वर्षना पादचिह्ने	मुनिश्री न्यायविजयजी	०८
४. एक अत्यंत महत्त्वपूर्ण प्रशस्ति	मुनिश्री सुयशचंद्रविजय	१४
५. भगवतीसूत्र गहुंली तथा गुरुगुण गहुंली	साध्वीश्री मधुरहंसाश्रीजी	१६
६. विजयदेवेंद्रसूरि संबंधी बे स्वाध्याय	हिरेन के. दोशी	२४
७. प. पू. गुरुदेवश्रीनो संभवित विहार कार्यक्रम		२८
८. ज्ञानमंदिर संक्षिप्त कार्य अहेवाल	कनुभाई ल. शाह	३१
९. समाचार सार	हिरेन के. दोशी	३२

प्राप्तिस्थान

आचार्य श्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर
तीन बंगला, टोलकनगर
परिवार डाईनिंग होल की गली में
पालडी, अहमदाबाद-३८०००७
फोन नं. (०७९)२६५८२३५५

प्रकाशन सौजन्य

Shri Mukeshbhai N. Shah
Arcadia Shipping Limited
Mumbai

સંપાદકીય

શ્રુતસાગરનો ૩૪મો અંક આપશ્રીના હાથમાં છે.

નિર્વાણ કલ્યાણકની આરાધનાના ભાવ હજીય હૃદયમાં અકબંધ છે. પરમાત્માના નિર્વાણથી મળેલું આ પર્વ પરમાત્મા સાથે આપણું અનુસંધાન કરાવી આપે છે. સર્વ જીવ કરું શાસનરસીના ભાવથી વ્યાપ્ત થયેલા પ્રકાશના પરમાણુઓને પામવાનું પર્વ એટલે દિવાળી.

પ્રભુના વિરહનું પર્વ એટલે દિવાળી, પ્રભુની યાદનું પર્વ એટલે દિવાળી, ગુરુ-શિષ્યના અમરત્વનું ગાન એટલે દિવાળી.

દિવાળીનું પર્વ પરમાત્માનું સ્મરણ કરાવી આપે છે. તો નવા વરસની સવાર ગળધર ભગવંતશ્રી ગૌતમસ્વામીની યાદ અપાવે છે. જે પર્વની પૃષ્ઠભૂમાં મોક્ષપદ પ્રાપ્તિ અને પરમ જ્ઞાનપદ પ્રાપ્તિ જેવી વિશ્વની શ્રેષ્ઠ ઘટના રહેલી હોય એ પર્વમાં સુખ-શાંતિ-સમૃદ્ધિ અને આત્મિક સમતાનો વિકાસ થયા વગર ન રહે.

કેલેન્ડરમાં આવતા દિવાળીના દિવસોમાં જ તેજ કે પ્રકાશની મહત્તા સમજી કે જાણી શકાય એવું કાંઈ નથી, રોજ પડતી સવારમાં પણ પર્વના દર્શન કરવા એ આપણી પોતાની પ્રકૃતિ ઉપર નિર્ભર છે.

જીવનમાં આવતા દરેક પર્વો નૂતન બોધ અને ભવ્ય સંદેશના આગમન સાથે આવે છે. આપણને જગાડવા અને જીતાડવા માટે આવે છે. પ્રશ્ન આપણી જાગૃતિ અને સંવેદનશીલતાનો છે. દિવાળીના દિવસોમાં પથરાયેલો પ્રકાશ દિલના દેવઢને વધુ પ્રકાશિત અને તેજસ્વી બનાવે એવી જ મનોકામના સાથે...

આ અંકની વાત :-

ગુરુભક્ત વાચકોની ઘણા સમયની માંગ હોવાથી ગયા અંકથી પ્રારંભાયેલી એક કોલમ ‘ગુરુવાણી’ હેઠઢ પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવ ગુરુભગવંતશ્રી પદ્મસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા. ના વચનામૃતોને પ્રકાશિત કરેલ છે. સાધના સંદર્ભે પૂ. ગુરુભગવંતશ્રી એ કરેલા સચોટ વિસ્તરણને આ અંકમાં પ્રકાશિત કર્યું છે. વિક્રમની ૧૯મી સદીમાં થયેલા વિજયદેવેંદ્રસૂરિ મહારાજ સંબંધી બે લઘુકૃતિઓ પ્રાયઃ સૌ પ્રથમવાર અત્રે પ્રકાશિત કરી છે. સંપાદન અને પ્રકાશિત થવાની રાહ જોતી આવી કેટલીય લઘુ રચનાઓ આપણા જ્ઞાનભંડારોમાં સુરક્ષિત અને સંગૃહીત છે.

સાધ્વીવર્યા શ્રી મધુરરત્નાશ્રીજી, રત્નહંસાશ્રીજી દ્વારા સંપાદિત કરેલ ગહુલીની બે અપ્રકાશિત લઘુકૃતિઓ પણ અત્રે પ્રકાશિત કરી છે. પૂ. સાધ્વીજી ભગવંતે કૃતિ-પરિચયમાં વિષયને યોગ્ય વિસ્તૃત માહિતી નોંધી વાચકની ઉપયોગિતામાં સારો એવો વધારો કર્યો છે. શ્રુતસાગરના દરેક અંક માટે પોતાના યોગદાન સ્વરૂપે

શ્રુતસાગર-૩૪

૪

કૃતિ કે લેખ તૈયાર કરી આપનાર પૂ. મુનિભગવંત શ્રી સુયશચંદ્રવિજયજી મ. સા. તરફથી પ્રતિલેખન પુષ્પિકાની વિશિષ્ટતા પ્રકાશિત કરતો એક વિમર્શ યોગ્ય લેખ અત્રે પ્રકાશિત કર્યો છે. જૈન સત્ય પ્રકાશના વર્ષ ૭માં પેજ નં. ૭-૧૦માં પ્રકાશિત અને મુનિશ્રી ન્યાયવિજયજી આલેખિત “૭૦૦ વર્ષના પાદચિહ્નો” નામનો લેખ અત્રે પુનઃ પ્રકાશિત કર્યો છે. લેખમાં વાચનદૃષ્ટિ સુગમતા રહે એ હેતુથી થોડો ફેરફાર કર્યો છે.

શ્રુતસાગરમાં આપશ્રી દ્વારા સંપાદિત/લેખિત સાહિત્ય પ્રકાશિત કરવા ઇચ્છતા હોય તો અમારા સીટી સેન્ટર અથવા કોબાના સરનામે મોકલવા વિનંતી.

પૂ. ગુરુભગવંતશ્રીના આગામી કાર્યક્રમો

પાવન ચાતુર્માસનું પ્રેરક પરિવર્તન

પરમ તારક રાષ્ટ્રસંત પૂજ્ય ગુરુદેવ આચાર્ય શ્રી પદ્મસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા. ના વિ. સં. ૨૦૬૯ના ભવ્યાતિભવ્ય ચાતુર્માસ પરિવર્તનનો અવસર આપણા સહુના જીવનમાં અવશ્ય પરિવર્તન કરાવનારો બની રહેશે.

તારીખ ૧૭-૧૧-૨૦૧૩ના રોજ વાસુપૂજ્યસ્વામી જિનાલય આંબાવાડીથી સવારે ૬-૩૦ કલાકે પ્રસ્થાન અને ૭-૩૦ કલાકે વી. આર. શાહ સ્મૃતિ શિક્ષણ મંદિરમાં ૫૮ દર્શન બાદ પૂજ્ય ગુરુભગવંતશ્રીનું માંગલીક પ્રવચન રહેશે આ ચાતુર્માસ પરિવર્તનનો લાભ ગુરુભક્ત શ્રી ગિરીશભાઈ વાડીલાલ રવચંદ શાહ પરિવારે લીધો છે. ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયા બાદ કારતક વદ પન્ન બીજડમાં મહામંગલકારી શ્રી વાસુપૂજ્યસ્વામી ભગવાનની કલ્યાણકારી પ્રતિષ્ઠા સંપન્ન કરશે.

છ'રિ પાલિત સંઘયાત્રાનું ભવ્યાતિભવ્ય આયોજન

તા. ૨૩-૧૨-૨૦૧૩ માસગર વદ-પને સોમવારના કચ્છ પ્રતાપપુર નિવાસી હાલ સાંતાકુજ સ્થિત શ્રી હીરજી મોરારજી શાહ પરિવાર દ્વારા આયોજીત પ્રતાપપુર (કચ્છ) થી શ્રી ભદ્રેશ્વર તીર્થની છ'રિ પાલિત સંઘયાત્રામાં પૂજ્ય ગુરુભગવંતશ્રી નિશ્ચા પ્રદાન કરશે. પ્રતાપપુરની ભૂમિ ઉપર પુણ્યપ્રતાપી પૂજ્ય ગુરુભગવંતશ્રીનો પ્રવેશ માગસર વદ ૪ના દિવસે થશે, પ્રતાપપુરથી બારોઈ વડાલા થઈ, સકલ શ્રીસંઘ સાથે પૂજ્યશ્રી તારીખ ૨૫-૧૧-૨૦૧૩ના રોજ શ્રી ભદ્રેશ્વરતીર્થમાં પધારશે. આપ સહુને આ પ્રસંગે પધારવા ભાવભર્યું આમંત્રણ છે.

ગુરુવાણી

વિષય : સાધના

- ❖ ઇચ્છાને રોકવી તે જ સંયમ છે. ઇચ્છાને અધીન ન થવું તે જ તપ છે.
- ❖ જે સમ્યગ્દર્શનના ભાવથી જીવન સમસ્તનો અનુભવ કરે છે તે આગળ વધે છે, તથા આરાધના અને ચિંતન સિદ્ધ બની જાય છે. પરંતુ અહંથી કરેલી આરાધના કદી પૂર્ણ થતી નથી.
- ❖ ‘હું’ ની દીવાલ તોડી આરાધના કરવાથી જીવન-જયોત ઝળહળી ઊઠશે. આરાધના કરવાની વિધિ બરાબર નહીં હોય તો જીવનજયોત સળગીને રાખ થઈ જશે.
- ❖ આત્મા અને શરીરનો, પદાર્થ અને પર્યાયનો ભેદ ન પામો ત્યાં સુધી સાધના સિદ્ધ થતી નથી. આત્મા શરીરથી ભિન્ન સમજાય ત્યારે જ સાધના સિદ્ધ થાય છે.
- ❖ બીજાઓને જીતે છે તે વીર છે, પણ પોતના વિકારોને જે જીતે છે તે તો મહાવીર છે.
- ❖ ખેડૂત જ્યારે ખેતી કરે છે ત્યારે પ્રથમ ખેતરને સાફ કરે છે, જમીનને પોચી બનાવી અનાજ વાવે છે ને તેનું રક્ષણ કરે છે. આમ ઘણી મહેનત કર્યા પછી જ લાભ મળે છે. એવી જ રીતે આત્માની સાધના પણ ખેતી છે. આત્મામાં ધર્મનાં બી વાવવા માટે વિષય-કષાયોની ગંદકી પ્રથમ શુદ્ધ વિચારોથી સાફ કરો, પછી તપ-જપ જે કરશો તેની મહેનત સુંદર ફળશે.
- ❖ દુષ્કૃત્યોનો ત્યાગ કરવાથી જ જીવનનાં પાપો દૂર થાય છે. આપણે તો છેક સમ્યગ્ દર્શનની ભૂમિકા સુધી પહોંચવાનું છે, ચૈદ્ર રાજલોક સુધી પહોંચવાનું છે. જેટલું ઊંચું મકાન બાંધવાનું હોય તેના પ્રમાણમાં પાપો ખોદાય છે. જેટલી ઊંચાઈએ જવાનું છે તેના પ્રમાણમાં આરાધના કરવાની છે.
- ❖ સંસારમાં રાગનું પોષણ કેટલું બધું થાય છે ? ને તેથી આરાધનામાં પ્રમાદ થાય છે; ‘કાલે કરીશું, પરમ દિવસે કરીશું’ એમ કરીએ છીએ. પરંતુ જેમ અર્ધી રાતે આગ લાગે ને માણસ ઊંઘને છોડી ઊભો થઈ જાય છે તેમ જીવનમાં આગ લાગે ત્યારે માણસે પ્રમાદ છોડી ઊભા થઈ જવું.

શ્રુતસાગર-૩૪

૬

- ❖ સમ્યગ્ દર્શન કે સમ્યગ્ જ્ઞાન કે સમ્યગ્ ચારિત્ર દ્વારા જ સાચી સાધના સંભવી શકે.
- ❖ લક્ષ્મણરૂપી વિવેક જ્યારે રાવણરૂપી લોભનો નાશ કરશે, ત્યારે રામરૂપી આત્માને સીતારૂપી સમતા મળશે અને વિરહનું દુઃખ દૂર થશે.
- ❖ રામાયણ એટલે બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો રાવણરૂપી લોભે, સીતારૂપી સમતાનું હરણ કરી લીધું છે. આથી રામરૂપી આત્મા સીતારૂપી સમતાના વિરહમાં દુઃખી દુઃખી થઈ રહ્યો છે. અંતરાત્મામાં રામનું રાજ્ય ચાલ્યું ગયું છે અને રાવણનું રાજ્ય ચાલે છે. આથી જીવનમાં અંધાધૂંધી ચાલે છે.
- ❖ વિવેક એ લક્ષ્મણ છે, ધર્મ પ્રત્યેનો અનુરાગ એ હનુમાન છે, સમતા એ જ સીતા છે; ઈચ્છા, તૃષ્ણા અને અજ્ઞાન એ લંકા છે, જ્યારે લોભ એ રાવણ છે.
- ❖ આત્મદશામાં રમવું, રમણા કરવી, આનંદ કરવો, આત્મદશામાં મગ્ન રહેવું એ જ રામ છે, પણ સાધકોએ એ ન ભૂલવું જોઈએ કે જ્યાં રામ છે, ત્યાં રાવણ પણ છે.
- ❖ આનંદ એ આત્મસ્વરૂપ છે, પ્રેમ એ પ્રકાશમય છે, શાંતિ એ પૂર્ણતામય છે. જ્યાં હર્ષ-શોક નથી, જ્યાં સંકલ્પ-વિકલ્પ નથી, જ્યાં રાગ-દ્વેષ નથી ત્યાં જ આનંદ, પ્રેમ, શાંતિ હોય છે. સાચી શાંતિ પ્રાપ્ત કરવા માટે જ આરાધના હોય છે.
- ❖ જાણકારી અનુસાર જો આચરણ કરવામાં આવે તો પૂર્ણતા પ્રાપ્ત થાય છે. આ મનુષ્યભવ મળવો બહુ જ દુષ્કર છે અને આપણને પુણ્યથી મળ્યો છે. તે મનુષ્યભવ આત્માની પ્રાપ્તિ માટે મળ્યો છે. જો આ જન્મમાં આત્માની પ્રાપ્તિ ન કરી તો કીમતી જીવન નિષ્ફળ જશે. આ કીમતી જીવન નિષ્ફળ ન જાય માટે સુંદર આરાધના કરીને જીવનને સફળ બનાવવાનું છે.
- ❖ દુઃખોથી મુક્ત બનવા માટે લોકો અનેક પ્રકારનાં મંગળ કરે છે. પરંતુ સૌથી સાચું મંગળ તો ભગવાનના સ્મરણમાં, સાધુ-સંતોના સંગમાં, પવિત્ર મન રાખવામાં, ધર્મની આરાધના કરવામાં જ છે. ધર્મની આરાધના વિના પાપો નાશ થતાં નથી, તેમ જ દુઃખો પણ નાશ થતાં નથી.
- ❖ ખરેખર, તમે અમારું માનો તો અત્યારે તમારી શક્તિ છે, શરીર નિરોગી છે, સંજોગો સારા છે માટે ધર્મની આરાધના કરી લો. નહીંતર જ્યારે

૭

નવમ્બર-૧૩

- શક્તિનો નાશ થશે, અંગો શિથિલ થઈ જશે ત્યારે કશુંય નહીં થાય.
- ❖ વાસનાઓને આધીન રહેવાથી તેનું પરિણામ ભયંકર આવે છે. યુવાન પુત્ર કૉલેજમાં બે-ત્રણ વર્ષ સુધી ફેઈલ થાય તો તેને ધમકાવવામાં આવે છે. આપણે અહીં ઉપાશ્રયમાં ૫૦ વર્ષથી આવીએ છીએ ને ધર્મની આરાધનાની પરીક્ષામાં ફેઈલ થઈએ છીએ!
 - ❖ જ્ઞાનીઓએ કહ્યું છે કે તમારી અંદર જ અપૂર્વ જ્ઞાન છે. જ્ઞાન ગુરુ પાસેથી પ્રાપ્ત કરવાથી બધા જ પ્રશ્નોનું નિરાકરણ થઈ જાય છે.

એક નવલું નજરાણ

- ❖ શું આપ અશાંત છો ?
- ❖ શું આપને ઉદ્વેગ અને અજંપો રહ્યા કરે છે ?
- ❖ શું આપને પરમ પ્રસન્નતાનો અનુભવ કરવો છે ?
- ❖ શું આપ સ્વસ્થ આનંદ અને શુભ ભાવનાઓના ઉચ્ચ પરિણામનો આસ્વાદ અનુભવવા માંગો છો ?
- ❖ શું આપ ભાવધર્મના મૌલિક પરિણામથી અજાણ છો ?
- ❖ સમતા અને સાત્વિકતાના વિકાસ માટે કલ્યાણમિત્રની ગરજસારતું પ્રકાશન.
- ❖ વર્તમાન વિશ્વને વળગેલી વિટંબણાઓનું સમાધાન કરતું પ્રકાશન.
- ❖ ઘરમાં વસાવવા જેવું અને હૃદયમાં પધરાવવા જેવું પ્રકાશન.

શાંત સુધારસ ભાગ ૧-૨-૩

મહામહોપાધ્યાય શ્રી વિનયવિજયજી મ. સા. દ્વારા રચાયેલ અદ્ભૂત શાંતસુધારસ ગ્રંથ ઉપર આચાર્ય શ્રી વિજય ભદ્રગુપ્તસૂરીશ્વરજી મ. સાહેબે પોતાની ચિંતનાત્મક અને સંવેદનશીલ શૈલીમાં મનને મહામૂલું માર્ગદર્શન પુરું પાડ્યું છે. પરિવાર અને પોતાના માટે પ્રસન્નતાની પરબ જેવું આ પ્રકાશન શ્રી મહાવીર જૈન આરાધા કેન્દ્ર, કોબામાંથી ઉપલબ્ધ છે. વહેલી તકે પ્રાપ્ત કરી લેવા દરેક વાચકોને ભલામણ.

વીરનિ. સં. ૧૦૦૦ થી વીરનિ. સં. ૧૭૦૦ સુધીનાં સાતસો વર્ષનાં પાદચિહ્નો

મુનિ શ્રી ન્યાયવિજયજી

વિક્રમ સંવત્ ૫૧૦-ગુજરાતમાં વડનગરમાં ધ્રુવસેનરાજાનો શોક નિવારવા
શ્રી ધનેશ્વર સૂરિજીએ રાજસભામાં શ્રી કલ્પસૂત્રની વાચના કરી.

વિ.સં. ૫૩૩-બીજા કાલિકાચાર્યે સંવત્સરી પાંચમના બદલે ચોથે શરૂ કરી.

વિ.સં. ૫૭૨-હરિગુપ્ત રાજા થયો.

વિ.સં. ૫૮૫-શ્રી દેવાનંદસૂરિજીએ દેવકીપત્તનમાં શ્રી પાર્શ્વનાથપ્રભુની પ્રતિષ્ઠા
કરી.

વિ.સં. ૫૮૫-સાચોરમાં ચહુઆણ નાહડે અઢારભાર સોનાની શ્રી વીરપ્રભુની
મૂર્તિ બનાવી અને શ્રી વૃદ્ધદેવસૂરિજીએ તેની પ્રતિષ્ઠા કરી.

વિ.સં. ૫૮૫-સુવર્ણગિરિમાં દોશી ધનપતિએ બે લાખ દ્રવ્ય ખરચી યક્ષવસહીની
સ્થાપના કરી અને પ્રદ્યોતનસૂરિજીએ તેમાં શ્રી વીરપ્રભુની પ્રતિષ્ઠા કરી.

ઈસ્વીસનનો છઠ્ઠો સૈકો-પ્રાકૃતલક્ષણના કર્તા ચંડ કવિ થયા.

સાતમો સૈકો-શ્રી સંઘદાસ ક્ષમાશ્રમણે 'વસુદેવલિડી' ગ્રંથની રચનાની શરૂઆત
કરી. (આ ગ્રંથ ધર્મસેનગણિએ પૂરો કર્યો).

વિ.સં. ૬૩૦-શંકરગણ રાજા થયો.

વિ.સં. ૬૪૮-પહેલાં-કલચુરીરાજ કૃષ્ણરાજનો પુત્ર શંકરગણ થયો.

વિ.સં. ૬૬૪-હર્ષવર્ધન રાજાનો રાજ્યાભિષેક થયો.

વિ.સં. ૬૭૫-શ્રી જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ થયા.

વિ.સં. ૮મી સદી-શ્રીપુરુષનો પુત્ર જૈન રાજા શિવામર થયો.

વિ.સં. ૭૨૦-યુગપ્રધાન ઉમાસ્વાતિ (તત્ત્વાર્થકારની જુદા) થયા.

વિ.સં. ૭૩૩-શ્રી જિનદાસ મહત્તરે નંદીસૂત્રની ચૂંણિ રચી.

વિ.સં. ૭૫૨-વૈશાખ શુદ્ધિ ૧૫, વનરાજ ચાવડાનો જન્મ થયો.

વિ.સં. ૮૦૦-શ્રી બપ્પભટ્ટિસૂરિજીનો જન્મ, ૮૦૭માં દીક્ષા, ૮૧૧ માં
આચાર્યપદ.

૧

નવમ્બર-૧૩

વિ.સં. ૮૦૨-વનરાજ ચાવડાએ પાટણ સ્થાપ્યું, પંચાસરા પાર્શ્વનાથનું મંદિર બંધાવ્યું.

વિ.સં. ૮૨૬-શ્રી બપ્પભટ્ટિસૂરિજીના ઉપદેશથી આમરાજાએ જૈનધર્મ સ્વીકારી ગોપગિરી (ગ્વાલિયર)માં જિનમંદિર બંધાવ્યું.

વિ.સં. ૮૩૪-ઉદ્યોતનસૂરિ અપરનામ દાક્ષિણ્યચિહ્નસૂરિએ 'કુવલયમાલા' ગ્રંથ પૂર્ણ કર્યો.

વિ.સં. ૮૬૧-વનરાજ ચાવડાનો સ્વર્ગવાસ થયો.

વિ.સં. ૮૭૦-શિવમૃગેશ તથા રાણો ભતૃભાટ થયા.

વિ.સં. ૮૮૪-મલ્લવાદીજીએ શિલાદિત્યની રાજસભામાં વાદમાં બૌદ્ધોને હરાવ્યા.

વિ.સં. ૮૯૦-આમરાજાનો સ્વર્ગવાસ થયો.

વિ.સં. ૯૦૦ થી ૯૩૮-આમરાજાનો પૌત્ર ભોજરાજ થયો.

વિ.સં. ૯૧૩-૧૫-જયસિંહસૂરિજી થયા.

વિ.સં. ૯૨૫-શીલાંકાચાર્યજી થયા.

દસમા સૈકાનો ઉત્તરાર્ધ-ચંદ્રગચ્છીય આ. પ્રદ્યુમ્નસૂરિના ઉપદેશથી સપાદલક્ષ અને ત્રિભુવનગિરિના રાજાએ જૈનધર્મ સ્વીકાર્યો.

વિ.સં. ૯૪૭-યશોભદ્રસૂરિજી થયા. મૂળ તેઓ વડોદરાનાં રત્નપુરના યશોભદ્ર નામે રાજા હતા. તેમણે શ્રીદત્તસૂરિજીના ઉપદેશથી દીક્ષા લીધી હતી.

વિ.સં. ૯૬૨-સિદ્ધર્ષિગણિએ ઉપમિતિભવપ્રપંચા કથાની રચના કરી.

વિ.સં. ૯૭૩-આચાર્ય વાસુદેવસૂરિના ઉપદેશથી વિદગ્ધરાજ જૈન થયા.

વિ.સં. ૯૯૧-લગભગ-ભદ્રકુમારે આ. વિમલચંદ્રસૂરિના શિષ્ય આ. વીરસૂરિના ઉપદેશથી દીક્ષા લીધી. પાછળથી તે ચંદ્રસૂરિના નામે ખ્યાત થયા.

વિ.સં. ૯૯૪-આબુ પાસે ટેલીગ્રામમાં વડ નીચે આચાર્ય ઉદ્યોતનસૂરિજીએ આઠ શિષ્યોને આચાર્ય પદ આપ્યું. વડગચ્છની સ્થાપના થઈ.

વિ.સં. ૯૯૬-વિદગ્ધરાજનો પુત્ર મમ્મટ આ. બલભદ્રસૂરિના ઉપદેશથી જૈન થયો.

શ્રુતસાગર-૩૪

૧૦

- વિ.સં. ૧૦૦૫-જંબૂનાગમુનિએ જિનશતક અને મણિપતિચરિત્ર રચ્યું.
- વિ.સં. ૧૦૦૮-૧૦-રાણા અલ્લટે ચિત્તોડનો પ્રસિદ્ધ સ્તૂપ બનાવ્યો.
- વિ.સં. ૧૦૧૦-આ. સર્વદેવસૂરિજીએ રામસૈન્યપુરમાં પ્રતિષ્ઠા કરી.
- વિ.સં. ૧૦૧૭-મૂળરાજ સોલંકીનો અભિષેક. (મૂળરાજે પાટણમાં મૂળરાજવિહાર બંધાવ્યો હતો. અને જિનમંદિરને દાન આપ્યું હતું.)
- વિ.સં. ૧૦૨૯-મહાકવિ ધનપાળે 'નામમાળા'ની રચના કરી.
- વિ.સં. ૧૦૩૦ લગભગ-આ. પ્રદ્યુમ્નસૂરિજીના ઉપદેશથી ત્રિભુવનગિરિનો રાજા કર્દમરાજ જૈન થયો. અને પછી દીક્ષા લઈ ધનેશ્વરસૂરિના નામે તેમનો પટ્ટધર થયો. તેમના નામથી રાજગચ્છ પ્રસિદ્ધ થયો.
- વિ.સં. ૧૦૫૨-મૂળરાજ સોલંકીનો સ્વર્ગવાસ અને વલ્લભરાજની ગાદી.
- વિ.સં. ૧૦૫૩-આ. શાંતિભદ્રસૂરિજીના ઉપદેશથી ધવલરાજે જિનમંદિરની પ્રતિષ્ઠા કરી. (અને પાછળથી તેણે દીક્ષા લીધી.)
- વિ.સં. ૧૦૫૫-ચંદ્રગચ્છીય વર્ધમાનસૂરિજીએ હરિભદ્રસૂરિના ઉપદેશપદ પર ટીકા રચી.
- અગિયારમી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં કવિ સોઢલે ઉદયસુંદરીકથા રચી.
- વિ.સં. ૧૦૬૬-વલ્લભરાજનો સ્વર્ગવાસ. દુર્લભરાજની ગાદી.
- વિ.સં. ૧૦૭૧-નવાંગીવૃત્તિકાર શ્રી અભયદેવસૂરિજીનો જન્મ થયો.
- વિ.સં. ૧૦૭૩-કક્કસૂરિના શિષ્ય શ્રી જિનચંદ્રગણિએ નવપદ લઘુવૃત્તિ રચી.
- વિ.સં. ૧૦૭૮-વીરાચાર્યજીએ આરાધનાપતાકા બનાવી. દુર્લભરાજનો સ્વર્ગવાસ. ભીમદેવની ગાદી.
- વિ.સં. ૧૦૮૦-બુદ્ધિસાગરસૂરિજીએ જાબાલીપુરમાં વ્યાકરણ રચ્યું. જિનેશ્વરસૂરિજીએ હરિભદ્રસૂરિજીનાં અષ્ટકો ઉપર ટીકા રચી. રાજકુમાર મહીપાલકુમાર દ્રોણાચાર્યજીના ઉપદેશથી દીક્ષા લઈ સુરાચાર્ય તરીકે ખ્યાત થયા.
- વિ.સં. ૧૦૮૮-વર્ધમાનસૂરિજીનો સ્વર્ગવાસ થયો. આજુ ઉપર વિમલ મંત્રીશ્વરે મંદિર બંધાવ્યાં. અભયદેવસૂરિજીનું આચાર્યપદ થયું.
- વિ.સં. ૧૦૯૦-સુરાચાર્યજીએ દ્વિસંધાન કાવ્ય બનાવ્યું.

૧૧

નવમ્બર-૧૩

- વિ.સં. ૧૦૮૫-પનેશ્વરસૂરિજીએ 'સુરસુંદરીકથા' બનાવી.
- વિ.સં. ૧૦૮૬-વાદિવેતાલ શાંતિસૂરિજીનું સ્વર્ગગમન થયું.
- વિ.સં. ૧૧૧૭-ચક્રેશ્વરસૂરિએ ૪૧૫ રાજકુમારોને પ્રતિબોધ આપ્યો.
- વિ.સં. ૧૧૨૦-ભીમદેવનો સ્વર્ગવાસ, કણદેવની ગાદી.
- વિ.સં. ૧૧૨૩-કવિ સાધારણે અપભ્રંશભાષામાં વિલાસવતી કથા રચી.
- વિ.સં. ૧૧૨૮-ધર્મોપદેશમાલા વિવરણ પ્રાકૃતમાં રચાયું.
- વિ.સં. ૧૧૨૭-૩૭-નિબુયવંશના અભયદેવસૂરિના શિષ્ય ચંદ્રપ્રભમહત્તરે પ્રાકૃતમાં વિજયચંદ્ર ચરિત્ર બનાવ્યું.
- વિ.સં. ૧૧૩૫ (૩૮)-નવાંગીવૃત્તિકાર અભયદેવસૂરિજીનો સ્વર્ગવાસ થયો.
- વિ.સં. ૧૧૩૮-વડગચ્છીય નેમિચંદ્રસૂરિજીએ પ્રાકૃત મહાવીરચરિયં રચ્યું. ગુણચંદ્રસૂરિજીએ મહાવીરચરિયં રચ્યું. શાલિભદ્રસૂરિજીએ સંગ્રહણીવૃત્તિ રચી.
- વિ.સં. ૧૧૪૦-વર્ધમાનસૂરિજીએ પ્રાકૃતમાં મનોરમાચરિત્ર રચ્યું.
- વિ.સં. ૧૧૪૪-શ્રી જિનવલ્લભસૂરિએ ૯૭ કલ્યાણકની પ્રરૂપણા કરી.
- વિ.સં. ૧૧૪૨-દક્ષિણના એલીયપુરના રાજા શ્રીપાળે અંતરીક્ષજીનું મંદિર બંધાવ્યું અને તેની મલધારી અભયદેવસૂરિજી પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવી. મુક્તાગિરિમાં શામળીયા પાર્શ્વનાથની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. શ્રીપુરગામ વસાવ્યું.
- વિ.સં. ૧૧૪૦-પલ્લવરાયનો પુત્ર શંકરનાયક થયો.
- વિ.સં. ૧૧૪૫-કલિકાલસર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રસૂરિજીનો ધંધુકામાં જન્મ થયો.
- વિ.સં. ૧૧૫૦-કલિકાલસર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રસૂરિજીની દીક્ષા.
- વિ.સં. ૧૧૫૨-કણદેવનો સ્વર્ગવાસ. સિદ્ધરાજની ગાદી.
- વિ.સં. ૧૧૬૦-લગભગ-મલધારી અભયદેવસૂરિના ઉપદેશથી સિદ્ધરાજે પર્યુષણ તથા અગિયારસે અમારીની ઉદ્ધોષણ કરી.
- વિ.સં. ૧૧૬૬-કલિકાલસર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યની આચાર્ય પદવી થઈ.
- વિ.સં. ૧૧૬૭-જિનવલ્લભસૂરીજીનું આચાર્યપદ અને સ્વર્ગગમન.

શ્રુતસાગર-૩૪

૧૨

- વિ.સં. ૧૧૬૯-જિનદત્તસૂરિજીનું આચાર્યપદ.
 વિ.સં. ૧૧૭૪-વાદીદેવસૂરિનું આચાર્યપદ.
 વિ.સં. ૧૧૭૮-મુનિચંદ્રસૂરિનો સ્વર્ગવાસ.
 વિ.સં. ૧૧૮૧-વાદીદેવસૂરિજીએ સિદ્ધરાજની સભામાં દિગંબર વાદી
 કુમુદચંદ્રને હરાવ્યા.
 વિ.સં. ૧૧૮૫-સજ્જન મંત્રીએ ગિરનારનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો. સિદ્ધરાજે
 ગિરનાર તથા શત્રુંજયની યાત્રા કરી બાર ગામ ભેટ આપ્યાં.
 વિ.સં. ૧૧૮૩-કુંભારિયાજી તીર્થની સ્થાપના થઈ.
 વિ.સં. ૧૧૮૯-સિદ્ધરાજનો સ્વર્ગવાસ, કુમારપાળની ગાદી.
 વિ.સં. ૧૧૯૯ (૧૨૦૪)-વાદીદેવસૂરિજીએ ફલોદિતીર્થ સ્થાપ્યું.
 વિ.સં. ૧૨૦૩-આચાર્ય શ્રી જિનચંદ્રસૂરિજીની દીક્ષા.
 વિ.સં. ૧૨૧૧-શ્રી જિનદત્તસૂરિનું સ્વર્ગગમન, જિનચંદ્રસૂરિનું આચાર્યપદ.
 વિ.સં. ૧૨૧૬-કુમારપાળે શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યના ઉપદેશથી જૈનધર્મ સ્વીકાર્યો.
 વિ.સં. ૧૨૨૫ લગભગ-જીરાઉલા તીર્થની સ્થાપના.
 વિ.સં. ૧૨૨૬-વાદીદેવસૂરિજીનો સ્વર્ગવાસ.
 વિ.સં. ૧૨૨૯-મહારાજા કુમારપાળનો સ્વર્ગવાસ. અજયપાલની ગાદી.
 વિ.સં. ૧૨૩૦-કલિકાલસર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યનો સ્વર્ગવાસ.
 વિ.સં. ૧૦૩૨-અજયપાલનું અવસાન.
 વિ.સં. ૧૦૩૩-શ્રી જિનચંદ્રસૂરિજીનું સ્વર્ગગમન.

જૈન મંત્રીઓ યા દંડનાયકો

- વિ.સં. ૧૦૭૮ થી ૧૧૨૦-નેઢ, વિમળ, જાહિલ્લ (નાણાં ખાતાનો પ્રધાન)
 વિ.સં. ૧૧૨૦ થી ૧૧૫૦-ધવલક, મુંજાલ, સાંતુ.
 વિ.સં. ૧૧૫૦ થી ૧૧૮૯-સાંતુ, આશુક, સજ્જન (દંડનાયક, જેણે
 ગિરનારનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો), ઉદાયન, સોમ (ખજાનચી).
 વિ.સં. ૧૧૮૯ થી ૧૨૨૯-વાગ્ભટ્ટ, સજ્જન (દંડનાયક), આંબડ,

૧૩

નવમ્બર-૧૩

પૃથ્વીપાલ, કુમારસિંહ, વાધૂયન, કપદી, આલિંગ, સોલાક.
વિ.સં. ૧૨૨૯ થી ૧૨૩૩-આભડ, કપદી, આનંદ, યશ:પાળ.

જૈનતીર્થો

વિ.સં. ૬૦૦ લગભગ કુલ્પાકજી, આઠમા સૈકા પહેલાં મહાતીર્થ મોઢેરા,
૮૬૧ કરહેડા, ચિત્તોડ, ૯૫૪ નાડલાઈ, ૧૦૧૦ પૂર્વે રામસેન, ૧૦૮૮
આબુ, સ્થંભજાપાર્શ્વનાથ, ૧૧૪૨ મુક્તાગિરિ, બારમી સદી શેરીસા-
પાર્શ્વનાથ, ૧૧૯૧ જીરાવલાપાર્શ્વનાથ, ૧૧૯૩ કુંભારિયાજી, ૧૧૯૯
(૧૨૦૪) ફલોદી, ૧૨૨૦ ભરૂચ, ૧૨૧૧ તારંગા.

આમાં આથી વિશેષ હકીકતો આપી શકાઈ હોત, પણ સાધન અને
સમયના અભાવે તેમ નથી થઈ શક્યું. સંવતવારીમાં કોઈ સ્થળે ફેરફાર હોય
તો સુજ વાચકો તે જણાવશે એવી આશા રાખું છું.

દાનધર્મના સાત ગુણો

દેવાણુઅત્તિ ભત્તી પૂયા થિરકરણ સત્તઅણુકંપા ।

આસોદય દાણગુણા પભાવણા ચેવ તિત્થસ્સ ॥૫૮૩॥

(- આવશ્યકનિર્યુક્તિ)

❖ દેવાનુવૃત્તિ

❖ ભક્તિ

❖ પૂજા

❖ સ્થિરીકરણ

❖ સત્વાનુકંપા

❖ શાતાનો ઉદય

❖ તીર્થપ્રભાવના

દેવો પણ ભગવાનની પૂજા કરે છે, તેથી એ રીતે દાન આપવાથી દેવોનું
અનુકરણ થાય છે. તથા ભગવાનની ભક્તિ અને પૂજા કરાયેલી થાય છે.
ધર્મમાં નવા જોડાયેલા શ્રદ્ધાવાળા જીવોનું સ્થિરીકરણ થાય છે. ભગવાનના
સમાચાર નિવેદકો ઉપર અનુકંપા કરાયેલી થાય છે. શાતાવેદનીય બંધાય છે
તથા તીર્થની પ્રભાવના કરાયેલી થાય છે. આ બધા દાનના ગુણો થાય છે.

(આવશ્યકનિર્યુક્તિ ભાગ-૨, તપોવન સંસ્કરણીક દ્વારા પ્રકાશિત)

एक अत्यंत महत्त्वपूर्ण प्रशस्ति (ग्रंथलेखन पुष्पिका)

सुयशचन्द्रविजय

सुरतना आणसुरगच्छना जिनालयमां केटलीक हस्तप्रतोनो संग्रह हतो. समय जता व्यवस्थापक तेमज व्यवस्थाने अभावे पाछळ्थी ते भंडार सुरतना ज नेमि-विज्ञान-कस्तूरसूरि ज्ञानमंदिरमां सम्मिलित करी देवामां आव्यो. हस्तप्रतोनो नोंधणी वखते उपरोक्त प्रशस्तिवाळी आवश्यकसूत्रनी प्रत पण नोंधवामां आवी १३५ पानानी पृष्ठमात्रा (पडिमात्रा) वाळी प्रत.

दरेक पत्रमां ११ पंक्ति, दरेक पंक्तिमां ३५ थी ४० अक्षरो. एकंदरे ठीक कही शकाय तेवी स्थिति.

प्रथम नजरे तो आ प्रशस्ति पण अन्य सामान्य प्रत जेवी ज लागी. परंतु संपूर्ण प्रशस्ति वांची त्यारे ग्रंथलेखन पुष्पिका नीचे ३ श्लोकनी (अन्य प्रशस्ति) प्रायः ग्रंथ संग्राहकनी एक महत्त्वपूर्ण नोंध जाणवा मळी जे वाचकोने पण आश्चर्य पमाडे तेवी छे.

ग्रंथ लेखन प्रशस्ति -

इति श्री आवश्यकसूत्रं समाप्तमिति भद्रम् ॥छा॥ गाथा २५५० ॥
संवत् १५४० वर्षे मार्गशर वि(व)दि ९ शनिवारे लिखितं ॥छा॥
दोसी महिराज सुत पंचायण लिखावितं ॥ महं० आंबा लिखितं ।

ग्रंथ संग्राहकनी प्रशस्ति -

बहयतिजनपठनकृते, द्वाविंशतिलक्षपुस्तकव्ययिना ।
पण्डित मेहमुनीश्वर-विनयभृता क्षेमकुशलेन ॥१॥
त्रीषुषड्भु (१६५३) मिते वर्षे, भाद्रस्यैकादशीतिथौ ।
स्वकीय पौस्तकः कोश-श्रुते सूरतिबन्दिरे ॥२॥
तन्मध्यस्थमिदं सूत्र-मावश्यकं विचक्षणैः ।
वाच्यमानं चिरं जीया-द्यावच्चन्द्रदिवाकरौ ॥३॥

सौ प्रथम आपणे बने प्रशस्तिनो सार जोईए.

ग्रंथ लेखन प्रशस्तिमां सौ प्रथम ग्रंथनुं श्लोक प्रमाण, त्यारबाद संवतादि, पछी ग्रंथ लेखानारनुं नाम अने अंते ग्रंथ लेखानारनुं नाम जोवा मळे छे. त्यारपछी

૧૫

નવમ્બર-૧૩

ગ્રંથ સંગ્રાહકની પ્રશસ્તિ ગ્રંથ લેખકના અક્ષરોથી ભિન્ન અક્ષરોમાં તથા થોડા વધુ પડતા ગીચ તેમજ મરોડદાર અક્ષરોમાં લખાઈ છે.

ભાવાર્થ - પંડિત મેહ મુનિના શિષ્ય ૨૨ લાખ પુસ્તકોના સંગ્રહાલયવાળા અથવા ૨૨ લાખ દ્રવ્ય પુસ્તક માટે વાપરનારા પંડિત ક્ષેમકુશલે સુરતબંદરમાં ઘણા સાધુપુરુષોના અભ્યાસને માટે પુસ્તકાલય બનાવ્યું. તે ભંડારમાં રહેલુ, વિચક્ષણ પુરુષો વડે વંચાતુ આ આવશ્યકસૂત્ર જ્યાં સુધી ચંદ્ર અને સૂર્ય હોય ત્યાં સુધી ચિરંજીવો. (સચવાતું રહો).

અહિં બીજી પ્રશસ્તિમાં 'દ્વાવિંશતિલક્ષપુસ્તકવ્યયિના' પદ આશ્ચર્ય ઉપજાવે છે. ૨૨ લાખ પુસ્તકોના સંગ્રહાલયવાળા અથવા ૨૨ લાખ દ્રવ્ય પુસ્તક માટે વાપરનારા એમ ૨ અર્થો વિચારી શકાય. જો કે પ્રથમ અર્થ કરતા બીજો અર્થ વધુ સંગત થાય કારણ કે ૨૨ લાખ હસ્તપ્રત (પુસ્તકો)નો સંગ્રહ એક અકલ્પનીય ઘટના છે. પૂર્વે જ્યારે અધિક માત્રા (પ્રમાણ)માં રખાયેલ ઉપધિ પળ પરિગ્રહરૂપે ગણાતી ત્યારે મુનિભગવંત વડે આટલી મોટી સંખ્યામાં રખાયેલ પુસ્તકો માટે શું વિચારવું ? બીજુ આ જ સમયગાળામાં જ્યારે હીરવિજયસૂરિજીના ગુણોથી આકર્ષાઈ સમ્રાટ અકબરે સૂરિજીને આગ્રાનો ભંડાર આપવા જણાવ્યું હતુ ત્યારે પુસ્તકાદિને પરિગ્રહરૂપ જણાવી સૂરિજીએ તે સ્વીકારવાની ના કહી હતી તેમ દૃષ્ટાંત પળ મળે છે, તેથી પ્રથમ અર્થ વિચારતા બરાબર બેસતો નથી. જો કે પ્રશસ્તિમાં જ લખાયેલ 'સ્વકીય પૌસ્તકઃ કોશઃ' પદ લેખકના પોતાના ભંડાર (લાયબ્રેરી)ની ઓળખ કરાવે છે. કદાચ હીરવિજયસૂરિજીની આસપાસના તુરંતના કાળમાં અધ્યયનાદિમાં ઉપયોગી પુસ્તકાદિ સામગ્રીને પરિગ્રહ રૂપે ન ગણતા આવા પ્રતસંગ્રહની વ્યવસ્થા શરૂ થઈ હોય તેમ બને છતાં આવડી મોટી સંખ્યામાં પુસ્તકોનો સંગ્રહ થયો હોય તેવું માનવા મન તૈયાર નથી. બીજા અર્થને ડંડાળથી વિચારીએ તો ઉપરોક્ત મુનિભગવંતે અન્ય કોઈ સમૃદ્ધ શ્રાવકોની પાસે દ્રવ્યના વ્યયે સ્વર્ણ, રૌપ્યાદિ શાહીથી ગ્રંથો લખાવ્યા હોય, જીર્ણ પ્રતોનો ઉદ્ધાર કરાવ્યો હોય, પુસ્તકાદિ ખરીદાવ્યું હોય, જ્ઞાનભંડારનું નૂતનીકરણ કરાવ્યું હોય તેમ કરતા પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી ઉપરોક્ત રકમનો કુલ વ્યય આટલો થયો હોય તેમ બને. પૂર્વે પરમાર્હત્ કુમારપાલ, મહામાત્ય વસ્તુપાલ, સોની સંગ્રામ શેઠ શાંતિદાસ જેવા શ્રાવકોએ ઘણું દ્રવ્ય ખરચી શ્રુતરક્ષા કર્યાના ઘણા ઉલ્લેખો મળે છે. મૂળે પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી શ્રુતસંરક્ષણ-સંવર્ધન થતુ હોઈ પૂજ્યશ્રીને માટે 'દ્વાવિંશતિલક્ષપુસ્તકવ્યયિના' એવું વિશિષ્ટ વિશેષણ વપરાયુ હોય તેમ વિચારી શકાય આમ બીજો અર્થ વધુ સંગત હોય તેમ લાગે છે. છતાં આ અંગે વિદ્વાનો અમારું યોગ્ય માર્ગદર્શન કરશે એજ આશા.

અત્યારે જ્યારે સમૃદ્ધશ્રાવકો પળ શ્રુતભક્તિથી વિમુક્ષ થઈ રહ્યા છે ત્યારે આ નોંધ વાચ્યા બાદ તેઓ વધુને વધુ શ્રુતભક્તિમાં ઉદ્યમવંત બને એજ અભિલાષા.

भगवतीसूत्र गहुंली तथा गुरुगुण गहुंली

साध्वीश्री मधुरहंसाश्रीजी

साध्वीश्री रत्नहंसाश्रीजी

परिचय

गहुंली एटले गुजराती गीतेनो एक प्रकार. गहुंलीनो मूळ अर्थ घडंनो ढगली एवो^१ छे. गुरुना स्वागत माटे तेमनी सामे करवामां आवती स्वस्तिक वगेरे आकृतिनी रचनाने गहुंली कहेवाय छे. तेमां घडं विगेरे धान्यनो उपयोग थाय छे. वर्तमानमां घडंने स्थाने केवल चोखानी गहुंली काढवामां आवे छे.

अठारमी सदीमां थयेला पूर्णिमागच्छना आचार्य श्रीभावप्रभसूरिए 'गोधूलिकार्थ' नामनी लघुकृतिमां गहुंली शब्दनुं ज विवरण कर्तुं छे. तेमां गहुंली शब्दना छ मंगलरूप अर्थ, दस शब्दार्थ, बार आध्यात्मिक अर्थ, तेर लौकिक अर्थ एम कुल एकतालीस अर्थ बताव्या छे. तेओ जणावे छे के^२-श्री जिनशासनमां देव अने गुरुनी सामे भक्ति माटे, मंगल माटे अने सिद्धांतनो विनय करवा माटे साथियानी रचना करवामां आवे छे तेने गहुंली कहेवाय छे. तेमना कथन मुजब गहुंली रचनानुं मूळ आगममां मळे छे.

उत्तराध्ययन सूत्रना ३५मां अध्ययनी १८मी गाथामां गुरुनां अर्चन, रंजन, वंदन, पूजन, सत्कार, सन्माननो उल्लेख छे. अर्हीयां रंजननो अर्थ गहुंली छे. लोकमां पण जमणवारमां मिठाइ बनावी होय ते खुटे नहि ते माटे मिठाइनां वासण पासे साथियो करवामां आवे छे तेने गहुंली कहेवाय छे. आम बधां ज शुभ स्थानोमां मंगल माटे गहुंली रचवानो रिवाज बहु पुराणो छे. शुभ स्थानमां मिठाइ वगेरेनी रक्षा माटे गहुंली करीने सधवा स्त्रीओ मंगल गीतो गाती. आ गीतो पण

१. जूओ : मध्यकालीन गुजराती शब्दकोश. सं. जयंत कोठारी, (१९९९)

२. श्रीमति जिनशासने देवगुरुप्रमुखपुरतो भक्तिहेतोर्माङ्गल्यहेतोः सिद्धांतविनयहेतोः लोकेऽपि च सुखभक्षिकाभाजनसमीपभूमण्डले तदक्ष्यहेतोः स्वस्तिकरचना क्रियते । यतस्तत्राष्टादशी गाथा-

अच्चणं रयणं चैव बंदणं पूअणं तहा । इड्डीसक्कारसम्माणं मणसा वि न पत्थाए ॥ अत्र रयणं रञ्जनम् इत्यस्यार्थो 'गुंहली' इति कथित इति । स्वस्तिकरचनाया नाम गोधूलिका इत्यादि संस्कृते । प्राकृते गुंहलिका गुंहली इत्यादि नामांतराणि कथ्यन्ते । (गुंहलिकापरपर्याय-गोधूलिकार्थः-जैनधर्मवरस्तोत्र पत्र १२९)

૧૭

નવમ્બર-૧૩

ગહુંલીના નામે પ્રસિદ્ધ થયાં. આ પ્રથા ધર્મમાં પળ દાખલ થઈ અને ગુરુ સમક્ષ તેમના પ્રવેશ આદિ પ્રસંગે કે વ્યાખ્યાન પૂર્ણ થયા પછી મંગલ ગીતો ગાવાની શરુઆત થઈ. આ ગીતો ગહુંલીના નામે ઓઢાવા લાગ્યાં.

મુખ્યત્વે ગહુંલી જૈનમુનિઓના વ્યાખ્યાન દરમ્યાન બહેનો દ્વારા ગાવામાં આવે છે. તેમાં મહારાજ સાહેબના ગુણોનું વર્ણન હોય છે, તેમની વાણીની પ્રશંસા કરવામાં આવે છે અને તેઓ જે સૂત્ર વાંચતા હોય તેનો મહિમા ગાવામાં આવે છે. જૈનમુનિઓ સભામાં ધર્મનો ઉપદેશ આપે તેને વ્યાખ્યાન કહેવાય છે.

સાધારણ રીતે ચોમાસા સિવાયના આઠ મહિના તેઓ ઇક ગામથી બીજે ગામ કોઈની સહાયતા વગર ખુલ્લા પગે ફરતા રહે છે. ચોમાસાના ચાર મહિના ઇક સ્થાનમાં સ્થિર રહે છે વિહારમાં કે ચોમાસામાં તેઓ સમાજને વ્યાખ્યાન દ્વારા પ્રબોધન કરતા રહે છે. આઠ મહિનામાં વિહારને કારણે વ્યાખ્યાન અનિયમિત હોય છે માટે ચોમાસામાં ગૃહસ્થવર્ગની વ્યાખ્યાન માટેની ઉત્કંઠા પ્રબળ હોય છે.

જૈન સાધુ શાસ્ત્રના જાણકાર અને ઉત્તમ વક્તા હોય છે તેથી તેમના વ્યાખ્યાન પ્રભાવશાળી હોય છે. તેમના વ્યાખ્યાન દ્વારા સાંબઢનાર કઠિન તપ કરવા પ્રેરિત થાય છે. આમ તેમની વાણીથી આકર્ષાઈને લોકો અહોભાવથી તેમના ગુણગાન કરે તે સહજ છે.

ચોમાસામાં સાધુભગવંતો કોઈ ઇક સૂત્રના આધારે પ્રવચન આપે છે. આ સૂત્ર પળ મહત્વનું છે. ગહુંલીમાં તેના પળ ગુણ ગવાય છે. મોટે ભાગે સધવા સ્ત્રીઓ ગહુંલી ગાતી હોય છે. ગહુંલીની રચના ગાનારી સ્ત્રીઓ પળ કરે છે અને બીજાની રચના પળ ગાય છે. સાધુભગવંતો પળ પોતાના ગુરુના ગુણોનું વર્ણન કરતી કે સૂત્રનો મહિમાગાન કરતી ગહુંલી બનાવી આપે છે. સ્વાભાવિક રીતે જ જ્ઞાની અને પ્રભાવસંપન્ન સાધુભગવંતો દ્વારા રચાયેલી ગહુંલીમાં ગંભીરતા, કલ્પના અને ચમત્કૃતિ સવિશેષ જોવા મળે છે. મધ્યકાઢમાં સાધુભગવંતો દ્વારા આવી અનેક ગહુંલી રચાઈ છે અને લખાઈ પળ છે પરંતુ તેની વ્યવસ્થિત નોંધ કે ઇતિહાસ મળતા નથી. આવી કૃતિઓ છુટક છુટક પાનાંઓમાં અહીં તહીં વેરાયેલી જોવા મળે છે.

અહીં આવી જ બે અપ્રચલિત ગહુંલીનું સંપાદન પ્રસ્તુત છે. આ કૃતિ કોઈ વ્યવસ્થિત નથી પરંતુ ઇક છુટક પાનાંમાં લખાયેલી જોવા મળે છે. પાનાંના હસ્તાક્ષર જોતાં તેનો લેખનસંવત્ લગભગ ૧૯મી સદી છે. પાનાંની લંબાઈ x પહોળાઈ ૧૧ x ૨૫ સેં. મી. છે. ૯ પંક્તિ છે. સ્થિતિ સારી છે. પૂર્ણ છે. અંતે લેખકનું નામ નથી. પ્રત શુદ્ધ છે.

ભગવતીસૂત્રની ગહુંલી

કર્તા :

મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્ય રચનામાં જૈન કવિઓનો ફાળો બહુ મોટો છે. આ કાળમાં રચાયેલું લગભગ સિત્તેર ટકા જેટલું સાહિત્ય જૈન કવિઓનું છે. પ્રસ્તુત કૃતિના કર્તા શ્રીવિનયચંદ્રનો સમય નિશ્ચિત નથી. મધ્યકાળમાં આ નામના પાંચ કવિ થયા છે.^૧

- (૧) ૧૪ સદીમાં આ. શ્રી રત્નસિંહસૂરિના શિષ્ય આ. શ્રીવિનયચંદ્રસૂરિ થયા. તેમણે 'નેમિનાથ ચતુષ્પદિકા' તેમ જ 'બારવ્રતના રાસની રચના કરી છે. 'કલ્પનિર્યુક્તિ', 'દીપાલિકાકલ્પ' એ સંસ્કૃત કૃતિ તથા 'આનંદપ્રથમોપાસક સંધિ' એ અપભ્રંશકૃતિ તેમની અન્ય રચનાઓ છે.
- (૨) સં. ૧૬૬૦માં તપાગચ્છના પં. મુનિચન્દ્રના શિષ્ય શ્રીવિનયચંદ્ર થયા. તેમણે 'બારવ્રતની સજ્જાય' રચી છે.
- (૩) ૧૮મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં શ્યામઋષિની પરંપરામાં અનોપચંદના શિષ્ય શ્રીવિનયચંદ્ર થયા. તેમણે 'મયણરેહા ચોપાઈ' અને 'સુભદ્રા ચોપાઈ'ની રચના કરી છે.
- (૪) ૧૮મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં જિનચંદ્ર-સમયસુંદરની પરંપરામાં જ્ઞાનતિલકના શિષ્ય શ્રીવિનયચંદ્ર થયા. તેમણે 'ઉત્તમકુમારચરિત્ર-રાસ', 'ચોવીસી, વીસી', 'અગિયારઅંગની સજ્જાય', 'જિનપ્રતિમાનિરૂપણ સજ્જાય' વગેરે કૃતિઓ રચી છે.
- (૫) આશરે ૧૮મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં શ્રીવિનયચંદ્ર. તેમણે હિંદી મિશ્ર ગુજરાતીમાં 'બુઢાઉપદેશપચીસી સજ્જાય' વગેરે કૃતિઓ રચી છે.

શ્રીવિનયચંદ્ર નામના પાંચ સાધુભગવંતોમાંથી પ્રસ્તુત કૃતિના કર્તા ૧૮મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં થયા હોવા જોડે તેવું કૃતિનું આંતરિક કલેવર જોતાં જણાય છે. ૧૮મી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં શ્રીવિનયચંદ્ર નામના ત્રણ સાધુભગવંત થયા છે. તેમાંથી પ્રસ્તુત કૃતિના કર્તા કોણ છે તે કહેવું મુશ્કેલ છે.

૧. જૂઓ : મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યકોશ. ટંક ૧ મધ્યકાળ પત્ર ૪૦૮ સં. જયંત કોઠારી, (૧૯૮૯)

પરિચય : ભગવતીસૂત્રની ગહુલી

આ કૃતિનું નામ ભગવતીસૂત્રની ગહુલી છે. ભગવતીસૂત્રની ગહુલી કાવ્યની દૃષ્ટિએ મનોહર છે. તેમાં ભગવતીસૂત્રનો સામાન્ય પરિચય આપવામાં આવ્યો છે અને આ મહાન સૂત્ર કેવી રીતે સાંભળવું તેનો સાધારણ વિધિ દર્શાવ્યો છે. કવિએ અહીં અલંકારો પણ પ્રયોજ્યા છે.

જૈન ધર્મમાં ૪૫ આગમો પ્રસિદ્ધ છે. આગમ એટલે મહાવીર સ્વામીએ અર્થથી કહેલા વચનોને તેમના પ્રથમ શિષ્યોએ ગુંથીને રચેલાં સૂત્રો. ૪૫ આગમોમાં ભગવતીસૂત્ર સહુથી મોટું છે. માટે જ કવિ કહે છે કે - ભગવતીસૂત્રમાં જિનવરનાં વચનો પાર વિનાના છે.^૧ ભગવતીસૂત્રની વિશાળતાને કવિ ઉપમા દ્વારા સમજાવે છે કે - તે ગંગા નદી જેવા છે. પુરાણમાં એવી કલ્પના છે કે - ગંગા નદી સ્વર્ગમાંથી નીકળી શંકરની જટામાં ફીલાઈ. ત્યાંથી પૃથ્વી પર હિમાલયમાં અવતરી. જૈન ધર્મ આવું માનતો નથી. જૈન ધર્મ પ્રમાણે ભરતક્ષેત્રની ઉત્તરે આવેલા હિમવંત પર્વતમાંથી ગંગા અને સિંધુ નદીઓ નીકળી છે. આ બન્ને નદીના પ્રવાહની જેમ ભગવતીસૂત્રના વચનો પાર વિનાના છે. સૂર્યપ્રજ્ઞાતિ નામનું પ્રાપ્ત^૨ ભગવતીસૂત્રનું ઉપાંગ^૩ છે. ભગવતીસૂત્ર દરિયા જેવું વિશાળ છે તેમાંથી નીકળતા અર્થો દરિયામાં ઉઠતાં મોજાં જેવાં છે. દરિયામાં ઉઠતાં મોજાં અનંત હોય તેમ ભગવતીસૂત્રના અર્થ અનંત છે. કવિએ અહીં ફરી ઉપમા અલંકાર પ્રયોજ્યો છે. (કડી-૨) ભગવતીસૂત્રમાં એક શ્રુતસ્કંધ છે. ૧૦૧ અધ્યયન છે. ૧૦,૦૦૦ ઉદ્દેશ છે, ૩૬,૦૦૦ પ્રશ્નો છે. ૨,૮૮,૦૦૦ પદ છે^૪. ભગવતીસૂત્રમાં લોક અને અલોકનાં સ્વરૂપનું વર્ણન છે. ભગવતીસૂત્રનું ચરૂં નામ

૧. જૂઓ : ભગવતીસૂત્રની ગહુલી કડી-૧

૨. પ્રાપ્ત-દૃષ્ટિવાદ નામના બારમાં અંગમાં ૧૪ પૂર્વ છે. પૂર્વના એક વિભાગને પ્રાપ્ત કહેવાય છે. આનો અર્થ એ થાય કે - સૂર્યપ્રજ્ઞાતિ નામનું ઉપાંગ પૂર્વમાંથી આવેલું છે.

૩. આગમોનું વર્ગીકરણ છ વિભાગમાં થયું છે. અંગ, ઉપાંગ, હેદ, મૂલ, ચૂલિકા, પ્રકોર્ણક, શરીરનાં મસ્તક વગેરે મુખ્ય અવયવ અંગ કહેવાય અને આંગળી વગેરે અવયવ ઉપાંગ કહેવાય તેમ મુખ્ય આગમ સૂત્રને અંગ કહેવાય અને તેની સાથે સંલગ્ન સૂત્રને ઉપાંગ કહેવાય.

૪. આગમસૂત્રોનો ક્રમ સરલતાથી યાદ રાખવા તેના-શ્રુતસ્કંધ, અધ્યયન, ઉદ્દેશ અને પદ આ પ્રમાણે વિભાગ કરવામાં આવ્યા છે. અનેક પદનો એક ઉદ્દેશ બને, અનેક ઉદ્દેશનું એક અધ્યયન બને, અનેક અધ્યયનોનું એક શ્રુતસ્કંધ બને. એક આગમમાં એક કે એકથી વધુ શ્રુતસ્કંધ હોય. અહીં પદ વગેરેની જે સંખ્યા દર્શાવવામાં આવી છે તેટલા હાલ ઉપલબ્ધ નથી.

श्रुतसागर-३४

२०

विवाहप्रज्ञप्ति (अथवा व्याख्याप्रज्ञप्ति) છે.^१

આ સૂત્ર આગમોમાં સહુથી મોટું છે. તેમાં અનેક વ્યક્તિએ પ્રભુને પૂછેલા પ્રશ્નોનો સંગ્રહ છે. મોટે ભાગે પ્રશ્નો શ્રી ગૌતમસ્વામી દ્વારા પૂછાયા છે. તેથી તેમાં ગૌતમસ્વામીનું નામ ઘણી વાર આવે છે.

જેટલી વાર ગૌતમસ્વામીનું નામ આવે તેટલી વાર નાણું દટલે પૈસા મૂકી ભગવતીસૂત્રનું પૂજન કરવાથી સમ્યગ્જ્ઞાન વધે છે. આ રીતે પૂજન કરી સૂત્ર સાંભળવાથી સૂત્રનું બહુમાન થાય છે. સાથે જ આ સૂત્ર સાંભળતી વચ્ચે સાધુ તથા સાર્થિકની ભક્તિ પણ મનમાં પ્રેમ ધરી કરવી જોઈએ.

આ સૂત્ર સાંભળનાર દરેકને પ્રભાવના^૨ અર્પણ કરવી જોઈએ. આ સૂત્ર સંભળાવનાર ગુરુ પર ભક્તિરાગ ધારણ કરવો જોઈએ. શ્રીભગવતીસૂત્રના બહુમાનથી આ ભવમાં અને પરભવમાં મનોવાંછિત કાર્ય સિદ્ધ થાય છે અને પરંપરાએ મોક્ષ મળે છે. આમ આ લઘુકૃતિ શ્રીભગવતીસૂત્રની માહિતી આપવા સાથે તેના શ્રવણથી થતા લાભનું વર્ણન કરે છે.

ભગવતીસૂત્રની ગહુંલી

પંચમાંગ ભગવતિ જાંખીયે રે, જિહાં જિનવરના વચન અથાહ રે ।

હિમવંત પર્વતસેતી નીકળ્યા રે, માનું ગંગાસિંધુ પ્રવાહ રે ॥પં. ૧॥

સૂરપત્રતિ નાંમે પાહુડો રે, જેહનો છે ઉદાર ઉવાંગ રે ।

સૂત્રતણી રચના દરીયા જિસી રે, માંહિલા અર્થ જસ જલતરંગ રે ॥પં. ૨॥

ઇહાં તો શ્રુતખંધ એક અતિ ભલો રે, એકસો એક અધ્યયન ઉદાર રે ।

દસ હજાર ઉદેસા જેહના રે, જિહાં કળે પ્રશ્ન છત્તીસ હજાર રે ॥પં. ૩॥

પદ તો દોય લાખ અરથે ભર્યા રે, ઉપર સહસ અઠ્ઠાસી જાંખ રે ।

લોકાલોક સરૂપની વર્ણના રે, વિવાહ પળ્લતી અધિક પ્રમાંણ રે ॥પં. ૪॥

ગૌતમ નાંમે નાંણુ મુંકીએ રે, સમકિત જ્ઞાન ઉદય હોય જેમ રે ।

કીજીએ સાધુ તથા સાંમી તણી રે, ભક્તિ જુગતિ મન આંખી પ્રેમ રે ॥પં. ૫॥

કરીએ પૂજા ને પરભાવના રે, ધરીએ સદુરુ ઉપર રાગ રે ।

સુણીએ સૂત્ર ભગવતી રાગસૂ(સું) રે, તો હોય ભવસાગરનો ત્યાગ રે ॥પં. ૬॥

૧. ટીકાકાર શ્રી અભયદેવસૂ. મ. એ તેના વિવિધ અર્થનું વિવરણ કર્યું છે.

૨. પ્રભાવના - પ્રેમ, બહુમાનપૂર્વક અપાતું દ્રવ્ય કે વસ્તુ-પહેચમણી.

૨૧

નવમ્બર-૧૩

इणी परे एह सूत्र आराधतां रे, इणि भव सीझे वंछीत काज रे ।

परभव विनयचंद्र कहे ते लहे रे, मोहन मुगतिपुरीनो राज रे ।।पं. ७ ।।१

ગુરુગુણ ગહુંલી : કર્તા

બીજી કૃતિ નામ વિનાની છે છતાં તેના વિષય પ્રમાણે તેને ગુરુગુણ ગહુંલીના નામે ઓળખીશું. આ કૃતિના કર્તાએ પોતાનું નામ આનંદઘન જણાવ્યું છે. પણ તેઓ ચોવીસી અને પદોના કર્તા તરીકે પ્રસિદ્ધ આનંદઘનજી હોય તેવી સંભાવના ઓછી છે. ચોક્કસ વિગતો ન મળે ત્યાં સુધી તેમને અજ્ઞાત માનવા જ યોગ્ય કહેવાશે.

ગુરુગુણ ગહુંલી : પરિચય

આ ગહુંલી મંગલગીત સ્વરૂપ છે. તેમાં સહજ રીતે અધ્યાત્મના ભાવો ગુંથી લેવામાં આવ્યા છે. તેમાં પ્રધાનપણે ગુરુના માધ્યમથી આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપની પ્રાપ્તિનું નિરૂપણ છે. ગુરુના સત્કારમાં જે વ્યક્તિ જોડાય છે અને જે સામગ્રી વપરાય છે તે બંનેનો અહીં આધ્યાત્મિક સંદર્ભ વિચારવામાં આવ્યો છે.

આ ગહુંલીમાં એક સધવા સ્ત્રી બીજી સધવા સ્ત્રીને ગુરુ સમક્ષ ગહુંલી કરવાનું આમંત્રણ આપી રહી છે. તે કહે છે કે - સૌભાગ્યવતી સ્ત્રીઓ ! તમે સહુ અહીં આવો અને સાથિયો પૂરો. ભક્તિરાગનું કંકુ ઘોળો^૧. તેમાં શુભધ્યાનનું બરાસ^૨ મેળવો. સાથિયો કરી નરભવનો લાભ લો.

અહીં સાથિયો કરવામાં કંકુ અને બરાસ દ્રવ્યનો ઉલ્લેખ થયો છે તે બતાવે છે કે તે સમયે ગુરુની સામે ગહુંલીમાં કંકુ, બરાસ, કેસર જેવાં મંગલ દ્રવ્યો પાણીમાં મેળવી તેનો સાથિયો કરવામાં આવતો હશે. હાલ કેવળ ચોખાથી સાથિયો કરવામાં આવે છે તે પ્રથા કદાચ તે સમયમાં પ્રચલિત હોય કે ન પણ હોય. સાથિયો કરવામાં વપરાતાં દ્રવ્યોનું આધ્યાત્મિક અર્થઘટન કરતા કવિએ ભક્તિને કંકુની અને શુભધ્યાનને બરાસની ઉપમા આપી છે. સૌભાગ્યવતી સ્ત્રી માટે કંકુ તેના જીવન આધારનું પ્રતીક છે. તે તેને મસ્તક પર ધારણ કરે છે. કંકુની જેમ ભક્તિ પણ જીવનનો આધાર છે અને સદા શિરોધાર્ય છે તેમ કવિ કહેવા માંગે છે. કવિએ શુભધ્યાનને બરાસની ઉપમા આપી છે. કેમ કે બરાસ સફેદ હોય છે, ઠંડક કરે છે અને જ્વલનશીલ છે. બરાસની જેમ શુભધ્યાન પવિત્ર છે, સમતાનું

૧. ઘોળવું - પાણીમાં મીઠાની એકાકાર કરવું.

૨. બરાસ - કપૂર.

શ્રુતસાગર-૩૪

૨૨

કારણ છે તેમ જ કર્મ બાઝવા સમર્થ છે. (કડી-૧)

કોઇપણ સ્ત્રી સારાં કામમાં પોતાની નજીકની સખીઓને બોલાવે. અહીં ગહુલી કરવા માટે બોલાવાતી સખીઓનો આધ્યાત્મિક સંદર્ભ સદ્બુદ્ધિ તરીકે છે અને ગુરુનો આધ્યાત્મિક સંદર્ભ અનુભવ તરીકે છે.

આત્માનો અનુભવ જ સહુથી મોટો ગુરુ છે. સધવા સ્ત્રી પોતાની સખીઓને કહે છે કે તમે આવો અને આનંદમાં મસ્ત બનીને અનુભવરૂપી ગુરુના ગુણ ગાઓ. મનરૂપી થાઢીમાં સમકિતરૂપી મોતી ભરો. કલ્યાણમિત્ર ગુરુની સાથે રહો. (કડી-૨) જ્ઞાનાચાર^૧ વગેરે આચાર અલંકાર જેવા છે. તે નવાં નવાં અલંકાર પહેરો. ઘૂંટણ સુધી પહોંચે તેવી સંયમની ઓઢણી ઓઢીને આત્માનુભવરૂપ ગુરુના ગુણ ગાઓ. સંયમની ઓઢણી સદ્બુદ્ધિની રક્ષા કરે છે. (કડી-૩) (અહીં કવિએ પ્રાચીન મર્યાદાનો નિર્દેશ કર્યો છે. ઘૂંટણ સુધી પહોંચે તેવી ઓઢણી ઓઢવાનાં સંસ્કારને ઘાટ ઓઢવો - લાજ કાઢવી એમ કહેવાય છે.) તમે તમારી સાથે મૈત્રી, કરુણા, મુદિતા અને ઉપેક્ષા નામની ચાર સહેલીને પળ લેતા આવજો. આ ચાર ભાવના ભવ્યજીવનો^૨ સંયોગ પામી ઉદયમાં આવે છે.

ગુરુ સામે વિવિધ પ્રકારનાં વાર્જિત્રો વગડાવો. અહીં નયવાદને^૩ વાર્જિત્રો કહેવામાં આવ્યાં છે. જેમ અનેક અલગ-અલગ વાર્જિત્રો સાથે મઢીને સંગીત ઉત્પન્ન કરે છે તેમ પદાર્થના અલગ અલગ અંશ બતાવતા નય સાથે મઢીને પદાર્થનું સંપૂર્ણ દર્શન કરાવે છે. સધવા સ્ત્રી પોતાની સખીઓને કહે છે કે તમે નયવાદનાં વાર્જિત્રો સાથે અનુભવરૂપી ગુરુના ગુણ ગાઓ જે વિરતિરૂપી સિંહાસન પર બેઠા છે. અહીં કવિ એ કહેવા માંગે છે કે-વિરતિ વિના આત્માનો અનુભવ પ્રાપ્ત થતો નથી. સખીઓ ! આ સંસારમાં માનવભવ, પાંચ ઇન્દ્રિયો, ગુરુનો યોગ વગેરે સામગ્રી મઢવી બહુ દુર્લભ છે. તેને સફળ કરવાનો આ અવસર છે. જો મોક્ષમાં જવું હોય તો આ અવસરનો સવાયો લાભ લેજો. આ રીતે દ્રવ્યથી કંકુ વગેરે દ્વારા અને ભાવથી ભક્તિ વગેરે દ્વારા ગહુલી કરી જે આત્માનુભવરૂપી ગુરુના ગુણ ગાય છે તે બહુ મોટું પુણ્ય બાંધે છે. તેનાં ફળ સ્વરૂપે તે દેવલોકમાં અનુત્તર વિમાનનાં^૪ સુખ અનુભવે છે

૧. જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર અને વૈયાચાર આ પાંચ આચારના ઘણા ભેદ છે.

૨. ભવ્યજીવ - મોક્ષમાં જવાને લાયક આત્મા.

૩. નય - પદાર્થના અનેક અંશમાંથી કેવળ કોઈ એક અંશનું જ્ઞાન.

૪. અનુત્તરવિમાન - જૈન પરિભાષા મુજબ સહુથી ઊંચો દેવલોક

૨૩

નવમ્બર-૧૩

અને આનંદના સમૂહ સ્વરૂપ મોક્ષ પામે છે. આમ આ ગહુંલીમાં ગુરુગુણસ્તવનાનો આધ્યાત્મિક અર્થ વ્યક્ત કર્યો છે.

આ કૃતિમાં બે સ્થલ સંપાદન યોગ્ય જણાયા છે. બીજી કડીમાં 'સમગત મોતી' આ પાઠને સ્થાને 'સમકિત મોતી' આ પાઠ વધુ સંગત જણાય છે. ત્રીજી કડીમાં 'જ્ઞાનચાર' આ પાઠને સ્થાને 'જ્ઞાનાચાર' આ પાઠ વધુ સંગત જણાય છે. શ્રીભગવતીસૂત્રની ગહુંલીમાં છઠ્ઠી કડીમાં 'રાગસ્' આ પાઠને સ્થાને 'રાગસું' આ પાઠ વધુ સંગત જણાય છે.

આ લઘુકૃતિઓનું સંપાદન અમારા ઉપકારી પૂ. મુનિશ્રી વૈરાગ્યરતિવિજયજી ધ. ના માર્ગદર્શન હેઠલ થયું છે. તે માટે અમે તેમની પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા અભિવ્યક્ત કરીએ છીએ. આ અમારું સર્વપ્રથમ સંપાદન છે તેથી તેમાં જણાતી ક્ષતિઓ વિદ્વજ્ઞનો સુધારી લેશે એવી વિનંતિ કરીએ છીએ.

॥ ગુરુગુણ ગહુંલી ॥

પૂરો સોહાગણ સાથિયો ભક્તિરાગતે કુંકુમ ઘોલી રે ।

નરભવ લાહો લિજીયે શુભધ્યાનં બરાસમાંહિ ચોલી રે ॥પૂ. ૧॥

સુમતિ સોહાગણ સબ મિલી ગાવો અનુભવ ગુરુગુણ રંગે રે ।

સમકિત મોતી રુયડે મન થાલ ભરી ગુરુસંગ રે ॥પૂ. ૨॥

જ્ઞાનાચાર પરમુખ તિહાં પેરી ભૂષણ નવ નવ અંગે રે ।

ઘાટ ઓઢી ઘૂંટી સમો સંજમમાંહિ નિજ મન ચંગે રે ॥પૂ. ૩॥

ચાર સઘી ટોલી મલી મૈત્રી કરુણાનુમુદિતા રે ।

ચોથી ઉપેક્ષા રુયડી ભવ્યાદિક જોગ ઉદિતા રે ॥પૂ. ૪॥

નયવાદાદિક વાજા તિહાં વજડાવો વિવિધ પ્રકારે રે ।

ગાવો અનુભવ ગુરુગુણના જસે વિરતિ સિંહાસણ સાર રે ॥પૂ. ૫॥

ઇત્યાદિક જે દોહેલી સાંમગ્રી તે સવિ પાંમી રે ।

અવસર પાંમી લાહો લિજીએ જો મોક્ષતણા છે કાંમી રે ॥પૂ. ૬॥

ઇણિ પરે જે ગવલિ કરે દ્રવ્યભાવથી ગુરુગુણ ગાવે રે ।

અનુતર સુખ તે અનુભવિ ન્યાઇ આનંદઘન પદ તે પાવે રે ॥પૂ. ૭॥૧

વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ સંબંધી બે સ્વાધ્યાય

હિરેન કે. દોશી

વિક્રમની ૧૯મી સદીમાં થયેલા આચાર્ય શ્રી વિજયજિનેન્દ્રસૂરિજી મહારાજના શિષ્ય આચાર્ય શ્રી વિજયદેવેન્દ્રસૂરિમહારાજના ગુણોને પ્રકાશિત કરતી આ બન્ને કૃતિ પ્રાયઃ સૌ પ્રથમવાર પ્રકાશિત થાય છે. મધ્યકાલના કવિઓ પાસેથી ગુણપરક અને ગુણપ્રેરક આવી અનેક રચનાઓ પ્રાપ્ત થાય છે. વિક્રમની ૧૯મી સદીમાં થયેલા આચાર્ય વિજયજિનેન્દ્રસૂરિ મહારાજના શિષ્ય આચાર્ય શ્રી વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ મહારાજની સ્તવના આ બન્ને કૃતિનો મુખ્ય વિષય છે. બન્ને કૃતિઓમાં આચાર્ય મહારાજના ગુણકીર્તનની સાથે-સાથે એમના જન્મસ્થાન, ગોત્ર, અને માતા-પિતાના નામનો ઉલ્લેખ મળે છે. વિ. સં. ૧૮૮૪ના મહા સુદ ૧ના સિરોહીમાં આચાર્ય શ્રી વિજયજિનેન્દ્રસૂરિજી મહારાજની પાટે ગચ્છનાયક રૂપે બિરાજમાન થયાનો ઉલ્લેખ બન્ને કૃતિમાં સમાનપણે નોંધાયો છે. વિજયદેવેન્દ્રસૂરિજી મહારાજના ગચ્છનાયક પદારોહણ પ્રસંગે કે એના આસપાસના સમયમાં જ આ કૃતિઓની રચના થઈ હોવાની સંભાવના છે.

વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ પાટમહોચ્છવ સ્વાધ્યાય કુલ ૯ કડીમાં પ્રાપ્ત થાય છે. પાટમહોત્સવ સ્વાધ્યાય રૂપે મળતી આ કૃતિમાં પાટ મહોચ્છવ સંબંધી વિશેષ હકીકતોનો ઉલ્લેખ થયો નથી. વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ મહારાજના ગુણોનું વર્ણન કરતા કવિ કહે છે કે મુખમાં સરસ્વતીનો વાસ હતો, અને હાથમાં લક્ષ્મીનો વાસ હતો, આમ તો, લક્ષ્મી સ્વભાવે ચંચળ હોય છે. પરંતુ ગુરુના હાથમાં લક્ષ્મીના વાસની વાત સાથે લક્ષ્મીના ચંચળપણાના ત્યાગની વાત પણ કવિએ બહુ સુંદર રીતે રજુ કરી છે. આગળની કડીઓમાં એમની ધીરતાને મેરુપર્વતની અડગતા સાથે સરખાવી છે. તો વઢી વિજયજિનેન્દ્રસૂરિ રૂપી આકાશને વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ રૂપી સૂર્યે વધુ તેજસ્વી અને પ્રકાશમાન કર્યાની વાત કવિએ સાતમી કડીમાં રજુ કરી છે. કૃતિના અંતે માણિક્ય લખી કર્તાએ પોતાનો નામોલ્લેખ કર્યો છે.

કર્તા પરિચય :- પ્રસ્તુત કૃતિના કર્તા માણિક્યવિજય વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ મહારાજના સમકાલીન હોવાની પ્રબળ સંભાવના છે. કૃતિમાં વાચકપ્રવર શબ્દના ઉલ્લેખથી માણિક્યવિજય આચાર્ય મહારાજના પરિવારમાં ઉપાધ્યાય પદાસીન હોવાની સાથે અગ્રેસર સ્થાન ધરાવતા હોવાનું પણ સૂચિત થાય છે. કર્તાના નામોલ્લેખ સિવાય કૃતિમાં અન્ય કોઈ પરિચય ન મળવાથી કર્તા સંબંધી વિશેષ માહિતીનો અત્રે ઉલ્લેખ કરી શકાયો નથી.

વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ સ્વાધ્યાય રૂપે ઉલ્લેખિત આ કૃતિ કુલ ૯ કડીમાં રચાઈ છે. પ્રસ્તુત કૃતિમાં ગુણસ્તવના અને વિગત વર્ણનમાં કવિએ વિવિધ ઉપમા દ્વારા વિજયદેવેન્દ્રસૂરિમહારાજની સ્તવના કરી છે. આમ તો આ કૃતિ સ્વાધ્યાય કરતા

૨૫

નવમ્બર-૧૩

ગહુલી સ્વરૂપ વધુ ભાસે છે. પરંતુ પ્રતના અંતે **इति श्रीस्वाध्याय** લખ્યું હોવાથી કૃતિનું નામ વિજયદેવેંદ્રસૂરિ સ્વાધ્યાય એવું રાખ્યું છે. રચનામાં ગુજરાતીની સાથે હિંદી અને રાજસ્થાની ભાષાની છાંટ પળ જોવા મળે છે. એકંદરે કૃતિ ભાવવાહી અને ગેયપ્રધાન છે. કૃતિની બીજી કડીમાં વિજયદેવેંદ્રસૂરિ મહારાજના જન્મસ્થાન અને માતા-પિતાની વિગતો આલેખાઈ છે. તો ત્રીજી અને ચોથી કડીમાં આચાર્ય મહારાજની પાટસ્થાપના વિશેની વિગતોને કવિએ પ્રસ્તુત કરી છે. પાંચમી અને છઠ્ઠી કડીમાં આચાર્ય મહારાજની વાણીને વાદળના પાણી અને તેજના કિરણો જેવી પારંપરિક ઉપમા સાથે સરખાવી છે. તો આચાર્ય મહારાજના ગુણોનો પરિચય કરાવવા વિવિધ ઉપમાઓથી પરિચય પ્રસ્તુત કર્યો છે. કૃતિની સાતમી, આઠમી, અને નવમી કડીમાં કવિએ વિજયદેવેંદ્રસૂરિ મહારાજના તેજ અને પ્રભાવની વાત કરી છે. તો સાથે સાથે પાટ પરંપરા અખંડતાનો ભાવ અને શાસનદેવીના સાન્નિધ્યની જંખના વ્યક્ત કરી છે. કૃતિના અંતે કવિએ દલપત લખી પોતાનો નામોલ્લેખ કર્યો છે.

कर्ता परिचय :- પ્રસ્તુત કૃતિના કર્તા વિજયદેવેંદ્રસૂરિ મહારાજના આજ્ઞાનુર્વાર્તિ હોવાની સંભાવના છે. પ્રસ્તુત કૃતિની હસ્તપ્રત અને જ્ઞાનમંદિરમાં સંગૃહીત એક તીર્થમાઝા સ્તવનની હસ્તપ્રતના અંતે પ્રતિલેખક તરીકે દોલતરુચિના નામનો ઉલ્લેખ મળે છે. અને બન્ને હસ્તપ્રતોના આલેખન અને અક્ષરમાં પણ મહદંશે સામ્યતા જોવા મળે છે. આથી બન્ને પ્રતોના પ્રતિલેખક તરીકે દોલતરુચિ હોવા સંભવે છે. આ જ દોલતરુચિ કૃત તીર્થમાઝા સ્તવન ઢાઢ-૩ની છેલ્લી કડીઓમાં આપેલ ગુરુપરંપરા અનુસાર દલપતરુચિવિજયજીના ગુરુનું નામ લાલવિજય હતુ, અને એમના ગુરુનું નામ દલપતરુચિ હતુ, તીર્થમાઝા સ્તવનમાં મળતી ગુરુપરંપરા અનુસાર ઉપરોક્તકૃતિના કર્તા દોલતરુચિ વિજયના દાદાગુરુ તરીકે ઉપરોક્ત કૃતિના કર્તા તરીકે દલપતરુચિ હોવાની સંભાવના વ્યક્ત થાય છે.

शशीनीधीतीसावरषे(१९३०) आसाढ बीज महाभाग्य ए

दलपत पाटे लाल शीष्य, दोलतरुचि शिवमाग्य ए. १०

દલપતરુચિવિજયના ગુરુ અને એમના જન્મ, દીક્ષા વિગેરે સંબંધી વિશેષ હકીકતો પ્રાપ્ય થઈ શકી નથી, બન્ને કૃતિના કર્તા વિશે વિદ્વાનો વધુ જણાવે એ જ આશા સાથે...

प्रत परिचय :-

વિજયદેવેંદ્રસૂરિ પાટમહોચ્છવ સ્વાધ્યાયની પ્રત અમારા જ્ઞાનમંદિરમાં ૫૨૫૪૭ નંબરના ક્રમાંક પર નોંધાયેલી છે. પ્રતના લેખન સંબંધી સમય અને સ્થળની વિગતો લખાઈ નથી, પણ પ્રત અને લેખનશૈલી જોવાથી પ્રત પ્રાય: ૨૦મી સદીની હોવાની સંભાવના છે. પ્રતનું પરિમાણ ૧૪.૫૦ x ૧૧ છે. પ્રતમાં કુલ ૧ પત્ર જ છે. પ્રતમાં

શ્રુતસાગર-૩૪

૨૬

૧૨ લાઈનમાં ૩૫ જેટલા અક્ષરોનું આલેખન થયું છે. પ્રતની કિનારીઓ વધુ ઉપયોગને કારણે જીર્ણ થઈ ગઈ છે, તો ક્યાંક ક્યાંક જીવાત કારણે છિદ્રો પડી ગયા છે. એકંદરે સ્થિતિ સામાન્ય છે.

વિજયદેવેંદ્રસૂરિ સ્વાધ્યાય આ કૃતિની હસ્તપ્રત અમારા જ્ઞાનમંદિરમાં ૪૩૪૬૮ નંબરના ક્રમાંક પર નોંધાયેલ છે. વિ. સં. ૧૯૫૫ના આસો વદિ ૫ના સોમવારે અગસ્તપુરનગરમાં પંડિત દોલતરુચિ દ્વારા લખાયેલી છે. આ પ્રતમાં ૧ જ પત્ર છે. પ્રતનું પરિમાણ ૨૬.૫૦ X ૧૨.૫૦ છે. પ્રતમાં ૧૫ લાઈનમાં ૩૩ અક્ષરોનું આલેખન થયું છે.

વિજયદેવેંદ્રસૂરિ પાટમહોચ્છવ સ્વાધ્યાય

આજ શી(શિ)રતાજ ગછરાજ ભલે ભેટીયો, પાડ્યો અધિક આનંદ તનુમેં^૧ ।

ગછ ચોરાસીમાં તુ અતિદીપતો, જીપતો સતુ^૨ સવિ એક છિનમાં^૩(મેં) ॥૧॥

તવ મુખંબુજવાસની ભગવતિ સામની, ચપલતા છાંડ કરમાંહિ લછિ ।

કિર્તિ(તી) તુજ દ્વૈષથી ઠામ^૪ અળ^૫ પાંમતિ, સોય મદ આંણ દિગ્પ્રાંત ગછિ ॥૨॥

વંસ ઉપકેસ વર દેસ મરૂમંડલે, નયર સેત્રાવો તુમ જન્મથાને ।

મેરુ જોમ ધીરતા જગતમેં તાહરી, વીચરતા જગતીતલે કોપમાનં(ને) ॥૩॥

વેદઅરુસીદ્ધવસુંચંદ્રસંવછરેં(૧૮૮૪), માઘ સુદ પ્રતિપદેં ગુરુ વીર આયો ।

સેર^૬ સિરોહિ(હી) સવિ સાધુ-શ્રાવક મિલિ, થાપીયો તખત^૭ ગુરુરાજ પાયો ॥૪॥

વિવી(વિ)ધ તુ(તૂ)ર^૮ સરણાઈ(ઈ) નાદ હોવેં ભલા, ધવલ સીમંતની સરસ ગાવે ।

મેઘ જિમ ગાજતિ વાંણી મુખ વરસતિ, શ્રોત ભવિ મોર સુખ-ચેન પાવે ॥૫॥

સકલચંદ્રાનની ગોરડી મિ(મી)લી એકઠી, આય વંદન કરેં ગુરુ સિસ નાંમી ।

હરખભર મોતિયે લુંછળ^૯ લિ(લે)વતી, જાંણતિ સફલ અવતાર પાંમી ॥૬॥

શ્રીવિજયજિનેંદ્રસૂરીસ પટ્ટાંબરે, ડગીયો સહસકિરણાવતારી ।

ચોપડાગોત્ર જસ માત સરુપાંદે, તાત અમીચંદ કુલ ડઘૈતકારી ॥૭॥

કોડવરસાં લગે પ્રતપજ્યો ગછપતિ, શ્રીવિજયદેવેંદ્રસૂરિસહાયા^{૧૦} ।

આંણ અખંડ ચિહુંખંડ તુજ વિસ્તરી, વાજિયા જીત ડંકા સવાયા ॥૮॥

અખીલભૂમંડલે સુજસ ઘણું વા(વ્યા)પીયો, શ્રીતપાગછમાંહિ સહાયા ।

વાચકાંપ્રવર માણિવ્ય ઇમ ચિનવે, ગાડ્યો શ્રી તપાગચ્છરાયા ॥૯॥

॥ ઇતિ શ્રી વિજયદેવેંદ્રસૂરિ પાટમહોચ્છવ સ્વાધ્યાય ॥

विजयदेवेंद्रसूरि स्वाध्याय

प्रणमीई युगलपयकमल गछराजना, आज सूरिराज सिरताज सोहे ।
 सोहमा वंसमें अंस(श)अवतंस सम, मयणमदमोडणो वयण मोहे ॥१॥

देस मरुधर मांही(हि) सुरतरु प्रगटीओ, नयर सेत्राव त(ति)हां अधिक नीको^१ ।
 ओसवंस अमीचंद कुल उपनो, मात सरुपदे सुजसटीको ॥२॥

पाट श्रीविजयजिनेंद्रसूरी के प्रगट, थाट^२ मिलि संघ सीरोही ठोरे^३ ।
 तखत शुभवखत त(ति)हां बेठि(ठो) तपगछपती, जगत जस प्रगटीओ पुन्यजोरे ॥३॥

वेदवसुनागससि(१८८४)वरसशुभ भाष वर, सरस सीत पक्ष प्रतिपत सुजाणो ।
 सि(सी)ध(द्ध) योगे गुरुवासरें साधीयो, पाट महोछवसु कीनो प्रमाणो ॥४॥

वाणी मनभावणी अधिक सोहावणी, परमसुख पावणी ज्ञान पामें ।
 सजलघनगाज पीयूष वरसावणी, तेजसरसावणी बोध तामे ॥५॥

सुंदरी सोलसिणगार सजि ससीमुखी, अधिक मनहरख गुरुचरन आवे ।
 गावती गीत गुण-भाव करी गुहली, मोतीयां थाल भरिके वधावे ॥६॥

धीरगंभीरगिरि मेर(रु) जिम अडगधर, नीर जिम अमल सूरी(रि) प्रबलनांभी ।
 दरश देखी हि(हु)वे सकलदुख-दुरिगो, परमसुख संपदा आज पांमी ॥७॥

सासनादेवी सब समय सानिध करो, कोटियुग महियलें^४ राज कीजो ।
 विजयदेवेंद्रसूरि तेज दिन-दिन वधो, लोक में हीर जिम सुजस लीजो ॥८॥

रयणचिंतामणी पाट अविचल रहो, वखत थिर अमृतवेलां विचारी ।
 विबुध दलपत कहे सदगुरु वांदतां, कोडकल्याण आनंदकारी ॥९॥

॥ इति स्वाध्याय ॥ सं. ११५५ना आसोज वदी १२ चंद्रवासरे ल।
 पं. दोलतरुच(चि) । अगस्तपुरे ।

शब्दार्थ

कृति नं. १ : १. देहमां, २. अंतरंग शत्रु, ३. क्षणमां, ४. स्थान, ५. अन्य, ६. शहर, ७. सिंहासन, ८. एक प्रकारनुं वार्जित्र, ९. ओवारणा, १०. सहाय करजो,

कृति नं. २ : १. सुंदर, सरस, २. समुदाय, ३. ठेकाणुं, ४. पृथ्वी

प.पू. राष्ट्रसंत आचार्यश्री पद्मसागरसूरीश्वरजी म. सा. नो संभवित विहार कार्यक्रम

स्थल	कि.मी.	तारीख
पंकज फेक्टरी	१२	३-१२-१३
नविन शणगार धाम	१५	४-१२-१३
नागेश्वर तीर्थ	७	४-१२-१३ (शाम)
विरमगाम	-	५-१२-१३
उपरियाणा तीर्थ	-	६-१२-१३
पिपणी	१८	७-१२-१३
धुमढ	९	७-१२-१३ (शाम)
ढूढापर	१२	८-१२-१३
वसावडा कोलेज	१२	८-१२-१३ (शाम)
ध्रांगध्रा	१४	९-१२-१३
चूली	१६	१०-१२-१३
हळवद	१२	११-१२-१३
वटावदर	१२	११-१२-१३
धूलकोट	११	१२-१२-१३
खाखरेची	१७	१३-१२-१३
गढवी पेट्रोल पंप	७	१३-१२-१३
हरीपर	१४	१४-१२-१३
सुरजबारी	१२	१५-१२-१३
सामखीयारी	१२	१५-१२-१३ (शाम)
फ्रिडम पेट्रोल पंप	१५	१६-१२-१३
रत्नमणि फेक्टरी	१०	१७-१२-१३
खेडोई	१५	१८-१२-१३
छसरा	१५	१९-१२-१३
अरनाथ धाम	१२	२०-१२-१३

२९

नवम्बर-१३

स्थल	कि.मी.	तारीख
भूजपुर	११	२१-१२-१३
प्रतापपुर (संघप्रस्थान)	३	२२-१२-१३
बारोई	-	२३-१२-१३
वडाला	-	२४-१२-१३
भद्रेश्वरतीर्थ	-	२४-१२-१३
भद्रेश्वर संघमाला	-	२६-१२-१३
लुणि	-	२८-१२-१३
मुन्द्रा	-	२९-१२-१३
अदाणि पोर्ट	-	३०-१२-१३
मुन्द्रा	-	३१-१२-१३
गुंदाला	१२	०१-०१-१४
छसरा	१२	०२-०१-१४
खडोई	१३	३-१-१४
कलापूर्णधाम	१४	४-१-१४
अंजार	-	५-१-१४
रत्नमणि फेक्टरी	१४	६-१-१४
नानी चिराइ	१४	७-१-१४
भचाउ	१२	८-१-१४
सामखियारी	१३	९-१-१४
लाकडीया	१५	१०-१-१४
चित्रोड	१४	११-१-१४
गांधर	१८	१२-१-१४
पलासणा	१५	१३-१-१४
आदेसर	१५	१४-१-१४
पिपराला	१५	१५-१-१४
रोझु-विहारधाम	८	१५-१-१४
सांतलपुर	१०	१६-१-१४

श्रुतसागर-३४

३०

स्थल	कि.मी.	तारीख
सिंघोला	१५	१७-१-१४
वाराहि	१५	१८-१-१४
राधनपुर	१८	१९-१-१४
बास्या	१५	२०-१-१४
समी	११	२१-१-१४
मोटी चंदुर	१२	२२-१-१४
शंखेश्वर महातीर्थ	१०	२६ से २९-१-१४
पावापुरी	६	२९-१-१४ (शाम)
पंचासर	५	३०-१-१४
दशाडा	१२	३०-१-१४
मांडल	१०	३१-१-१४
कूलकी	१०	१-२-१४
धाकडी	५	२-२-१४
विरमगाम	१०	३-२-१४
नागेश्वर तीर्थ	१०	४-२-१४
नविन शण्णार धाम	७	५-२-१४
पंकज फेक्टरी	१५	६-२-१४
साणंद	-	७-२-१४
गोधायी	७	८ से १२-२-१४

संपर्कसेतु

(मो.) ९७२६६१७५७०

पत्र व्यवहार

श्री महावीर जैन आराधना केन्द्र

कोबा, गांधीनगर - ३८२००७

फोन नं. (०७९) २३२७६२४९, २०४-२०५

Email : gyanmandir@kobatirth.org

Website : www.kobatirth.org

આચાર્યશ્રી કૈલાસસાગરસૂરિ જ્ઞાનમંદિર, કોબા સંક્ષિપ્ત કાર્ય અહેવાલ ઓક્ટોબર-૧૩

જ્ઞાનમંદિરના વિવિધ વિભાગોના કાર્યોમાંથી ઓક્ટોબર-૧૩માં થયેલાં મુખ્ય-મુખ્ય કાર્યોની ઝલક નીચે પ્રમાણે છે.

૧. હસ્તપ્રત કેટલોગ પ્રકાશન કાર્ય અંતર્ગત કેટલોગ નં. ૧૭ માટે કુલ ૪૫૭ પ્રતો સાથે ૧૧૮૬ કૃતિલિંક થઈ અને આ માસાંત સુધીમાં કેટલોગ નં. ૧૭ માટે ૧૭૬૪ લિંકનું કાર્ય કરવામાં આવ્યું.
૨. હસ્તપ્રતોના ૯૭૩૭૯ પૃષ્ઠો અને પ્રીન્ટેડ પુસ્તકોના ૧૬૮૧૪ મળી કુલ ૧૧૪૧૯૩નું સ્કેનીંગ કાર્ય કરવામાં આવ્યું.
૩. સાગર સમુદાયના તથા વિશ્વ કલ્યાણ પુનઃ પ્રકાશન પ્રોજેક્ટ હેઠળ કુલ ૫૫૦ પાનાઓની ડબલ એન્ટ્રી કરવામાં આવી.
૪. લાયબ્રેરી વિભાગમાં પ્રકાશન એન્ટ્રી અંતર્ગત કુલ ૯૪ પ્રકાશનો, ૫૪૩ પુસ્તકો, ૪૮૫ કૃતિઓ તથા પ્રકાશનો સાથે ૯૯૫ કૃતિ લિંક કરવામાં આવી. આ સિવાય ડેટા શુદ્ધિકરણ કાર્ય હેઠળ જુદી-જુદી માહિતીઓના રેકૉર્ડ્સમાં સુધાર કાર્ય કરવામાં આવ્યું.
૫. મેગેઝીન વિભાગમાં ૮૦ મેગેઝીનોના અંકોની એન્ટ્રી કરવામાં આવી.
૬. ૧૨ વાયકોને ૩૯ ગ્રંથોના ૨૫૭૫ પૃષ્ઠોની ઝેરોક્ષ નકલ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી. આ સિવાય વાયકોને કુલ ૪૯૬ પુસ્તકો ઈશ્યુ થયાં તથા ૫૬૨ પુસ્તકો જમા લીધાં.
૭. જ્ઞાનમંદિરમાં ૫૪૩ પુસ્તકો ભેટ સ્વરૂપ પ્રાપ્ત થયાં.
૮. વાયક સેવા અંતર્ગત ૫. પૂ. સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતો, સ્કૉલરો, સંસ્થાઓ વિગેરેને ઉપલબ્ધ માહિતીઓના આધારે જુદી-જુદી ક્વેરીઓ તૈયાર કરી આપવામાં આવી, જેમાંથી તેઓ દ્વારા જરૂરી પુસ્તકો તથા હસ્તપ્રતોના ડેટાનો તેઓના કાર્યમાં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો.
૯. સમ્રાટ સંપ્રતિ સંગ્રહાલયની ૪૦૦ યાત્રુઓએ મુલાકાત લીધી.
૧૦. શ્રુતસાગરનો ઓક્ટોબર-૨૦૧૩નો અંક નં. ૩૩ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો અને તેનું પોસ્ટીંગ કરવામાં આવ્યું.
૧૧. ૫. પૂ. ગુરુભગવંતશ્રીની સૂચના અનુસાર ગોલડન બુક ઓફ વર્લ્ડ રેકૉર્ડ (GBWR) માં સંસ્થા તરફથી સમ્રાટ સંપ્રતિ સંગ્રહાલયની બે વસ્તુઓના રેકૉર્ડ નોંધાવવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું.

શ્રી અરિહંત પ્રભુ, સમ્યક્જ્ઞાન અને શ્રુતદેવી સરસ્વતીની પંચદિવસીય સાધના અનુષ્ઠાન

રાષ્ટ્રસંત આચાર્ય શ્રીમદ્ પદ્મસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા. ની નિશ્રામાં શ્રુતજ્ઞાન અધિષ્ઠાયિકા માં સરસ્વતીની પાંચ દિવસીય સાધનાનું વિશિષ્ટ આયોજન કરાયું હતું. નેહરુનગરના વીસા ઓશવાલ જૈન ક્લબમાં આ મંત્ર સાધનાના કાર્યક્રમમાં ૧૫,૦૦ થી વધુ યુવા સાધકોએ ભાગ લીધો. દક્ષિણ ભારતીય શૈલીની સરસ્વતી દેવીની મનમોહક મૂર્તિની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી આ સાધનાનું સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન મુનિ વિમલસાગરજી દ્વારા અપાયું હતું. સાધનાના પ્રથમ દિવસે પૂજ્ય ગુરુદેવ શ્રી એ મંત્રિત વાસક્ષેપ કરી આશીર્વચન આપ્યા હતા, તથા પંચ્યાસ હેમચન્દ્રસાગરજી, ગણિવર્યશ્રી પ્રશાંતસાગરજી, મુનિશ્રી પદ્મરત્નસાગરજી, મુનિશ્રી કૈલાસપદ્મસાગરજી આદિ શ્રમણ-શ્રમણી ભગવન્તોને વાસક્ષેપ કરી સાધનામાં જોડાયાં હતાં મુનિશ્રી પદ્મવિમલસાગરજીએ વિશેષ મંત્રોનું ઉચ્ચારણ કરાવી સાધનાનો પ્રારંભ કરાવ્યો હતો.

યૂથ મોટીવેશન વર્કશોપ

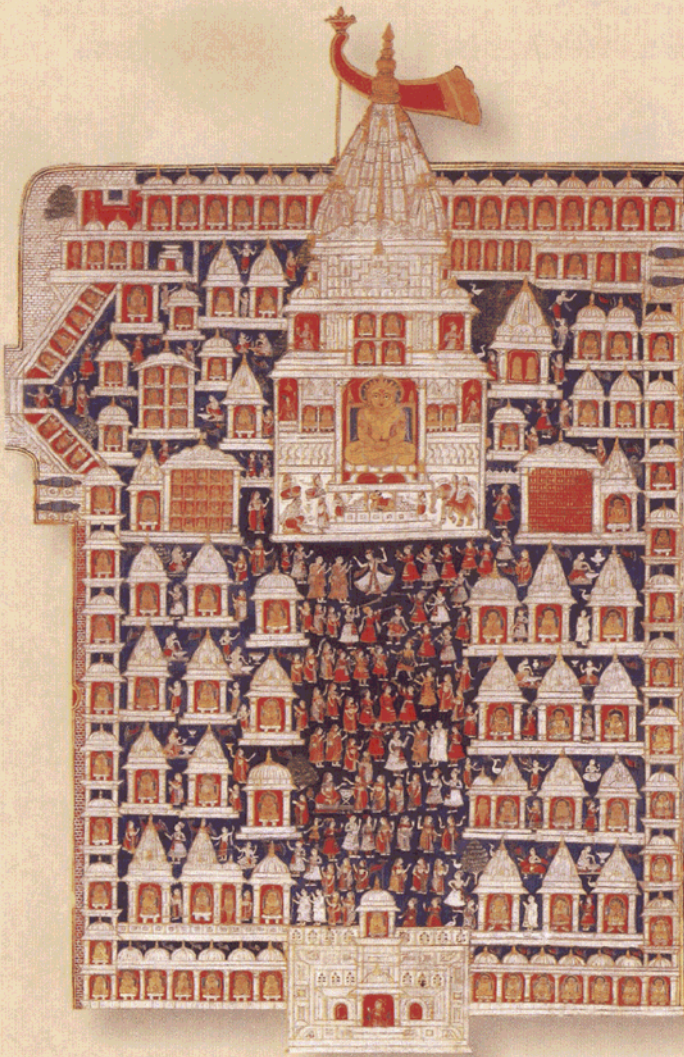
સંસ્કાર રક્ષક સેના દ્વારા યૂથ મોટીવેશન વર્કશોપ પ. પૂ. આ. શ્રી પદ્મસાગરસૂરીશ્વરજી મહારાજાના પ્રેરક સાન્નિધ્યમાં આંબાવાડી સંઘના ઉપક્રમે આયોજન કરાયું જેમાં ૨,૦૦૦ થી વધુ યુવાનોએ ભાગ લઈ ક્રાંતિકારી જૈન દૃષ્ટિકોણથી અસાધારણ જીવન જીવવાનો સંકલ્પ કર્યો.

આ પ્રસંગે એમ S.R.S. ના કાર્યકર્તા શ્રી પ્રણામભાઈ શાહના જણાવ્યા અનુસાર ધારાસભ્ય શ્રી રાકેશભાઈ શાહ તથા “તારક મહેતાના ઝૂલટા ચશ્મા” “ટપુ” (ભવ્ય ગાંધી) એ રોનક વધારી હતી તથા દીપ પ્રાગટ્ય શ્રી બીપીનભાઈ જસાણી, ગિરીશભાઈ શાહ (વી. આર. શાહ સ્મૃતિ શિક્ષણ મંદિર) શ્રી મોહિતભાઈ શાહ, શ્રી આશિતભાઈ શાહ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.

બેંગલોરથી પધારેલ (IPL FAME) શ્રી રાહુલ કપૂર જૈને હાસ્ય, રમૂજ, ઉત્સાહ, શૌર્ય, ધર્મ-ગૌરવ અને અંતે માતા-પિતાની ભાવુક સ્મૃતિ કરાવવા દ્વારા કરુણ એવા ઘણા અનુભવો કરાવ્યા. જેનાથી યુવક-યુવતીઓને જીવનનું પ્રેરક સંબલ મળ્યું અને ઉપસ્થિત યુવાનોમાંથી ૧૦૦ યુવક-યુવતીઓએ સંસ્કાર રક્ષક સેનામાં જોડાઈને સેનાને સમર્પિત થઈ સેવા, સંસ્કાર, સંગઠન અને સમર્પણના દરેક કાર્યો કરવાનો દૃઢ નિશ્ચય કર્યો હતો.

श्रुतदात्री माता सरस्वती देवीना साधना अनुष्ठाननी पावन क्षणो

श्री शत्रुंजयतीर्थ पटमां चित्रित श्री आदिश्वरदादानी टूंक

To,

BOOK-POST / PRINTED MATTER

प्रकाशक

आचार्य श्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर

श्री महावीर जैन आराधना केन्द्र कोबा, गांधीनगर ३८२००७
फोन नं. (०७९) २३२७६२०४, २०५, २५२, फेक्स (०७९) २३२७६२४९

Website : www.kobatirth.org

email : gyanmandir@kobatirth.org